AZG NEW PDF.qxd 1/12/2010 10:29 PM Page 1

13 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2010 ՇԱԲԱԹ 2(4383)

Azg Ազգ

ISSN: 1829-1651

«Սակարկություններ Ղարաբաղի շուրջը Թուրքիայում ատոմակայան կառուցելու դիմաց»

Թերեւս դրամ են կազմել Պուտին-Էրդողան հանդիպման օրակարգի առանցքը

Անցյալ տարվա վերջին համարում «Միջազգային ուժերը շահարկում են նաեւ հայ-թուրքական արձանագրությունները» վերնագրով «Ազգը» կարծիք էր հայտնել, որ Թուրքիան արձանագրությունների վավերացման դիմաց ղարաբաղյան հիմնահարցում այսպես կոչված առաջընթաց է ակնկալում, դա նրա տեսանկյունից ենթադրում է Լեռնային Ղարաբաղին հարակից յոթ շրջաններից գոնե հինգի առաջնահերթ հանձնումն Ադրբեջանին, եւ առաջադրանքն ապահովելու համար Անկարան միջազգային ուժերից պահանջում է ճնշում գործադրել Հայաստանի վրա:

Տես էջ 8

ՍԴ-ն վերջին խոսքը թողեց Ազգային ժողովին

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Էրդողանը Մեդվեդեւի հետ է հանդիպում այսօր եւ չի բացառվում, որ հայ-թուրքական խնդիրը նաեւ քննարկեն, զուգահեռ՝ Լավրովն է Երեւան գալիս, այն Լավրովը որ Ցյուրիխում ակտիվ դերակատար էր հայ-թուրքական արձանագրությունները ստորագրելիս: Հետաքրքրական մի զուգադիպությամբ Հայաստանի Սահմանադրական դատարանը երեկ գտավ, որ հայ-թուրքական արձանագրություններում ամրագրված պարտավորությունները համապատասխանում են Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրությանը: Այս բոլորի մեջ կարեր փնտրողներ, անշուշտ, կան, եւ դեռ հայտնի չէ, թե ինչ արագություն կհավաքի հայ-թուրքական այս գործընթացը, եւ ինչպիսի գործոնների ազդեցությամբ:

Իհարկե, արձանագրությունների դեմ բողոքող ՀՅԴ-ն եւ նրան աջակցող ուժերը երեկ ՍԴ-ի մոտ բողոքի ակցիա էին կազմակերպել՝ հուսալով, որ մեկ օր առաջ ՍԴ-ին փոխանցված եւ արձանագրությունների դրույթներում թաքնված վտանգները ցուցանող նամակն իր ազդեցությունը կունենա ՍԴ-ի վրա՝ հակասահմանադրական ճանաչելու արձանագրությունները: Սակայն ՍԴ-ն իր գործը լավ գիտեր՝ արձանագրությունների սահմանադրականության քննությունը սկսելով առավոտյան ժամը 11-ին եւ ընդամենը մի քանի րոպե անց մտնելով խորհրդակցական սենյակ, ՍԴ նախագահ Գագիկ Հարությունյանը տեղեկացրեց, թե քննությունը տեղի կունենա փակ: Հայաստանի նախագահին, ով դիմել էր ՍԴ՝ հայ-թուրքական արձանագրությունները սահմանադրության համապատասխանությունը որոշելու, ՍԴ-ում ներկայացնում էր արտգործնախարար Էդվարդ Նալբանդյանը, բայց նա այդպես էլ լրագրողներին հասանելի չեղավ ոչ առավոտյան, ոչ ավելի ուշ, երբ ՍԴ-ն ներկայացավ իր դիրքորոշմամբ:

Փաստորեն այդ քննությունն իրականացվեց շատ արագ, կարելի է անգամ ասել՝ հապշտապ, քանի որ արդեն ժամը 16-ին ՍԴ մամուլի քարտուղար Հովհաննես Պապիկյանը լրագրողներին հրավիրեց ՍԴ՝ տեղեկանալու քննության արդյունքին:

Տես էջ 2

ՏԱՐԱՇԱՐՔԱՆ

Նախիջեւանի Բենանյար գյուղում խռովություն է տեղի ունեցել

ՆԱԽԻՋԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐԻ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ազուրայի տոնակատարությունը ճնշելու Նախիջեւանի իշխանությունների ձեռնարկումների դեմ ապստամբած Բենանյար գյուղի բնակիչներին հանգստացնելու համար ինքնավար հանրապետության ղեկավարությունը ներքին զորքեր եւ ոստիկանական ուժեր է մտցրել գյուղ, որոնք այնտեղ ծեծ ու ջարդ են իրագործել: Նրանք ծեծի են ենթարկել իրենց ձեռքն ընկած յուրաքանչյուր տղամարդու, երեխայի, կնոջ եւ ծերի: Ոստիկանությունը ձերբակալել է գյուղի տղամարդկանց մեծամասնությանը: Որոշ ժամանակ անց նրանց բաց են թողել՝ բանտարկության մեջ թողնելով 4 գյուղացիների, որոնց մեջ է Ադրբեջանի ժողովական կուսակցության Ջուլֆայի շրջանային կազմակերպության նախագահ, 70-ամյա Ռզա Նուրիեւը: «Թուրան» գործակալության տարածաշրջանային թղթակցի տեղեկության համաձայն, նրանք պահվում են Նախիջեւանի Քենգարլի շրջանի մեկուսարանում:

Ռզա Նուրիեւի մերձավորները «Ազադլըգին» հայտնել են, որ մեկուսարանում չեն ընդունում նրա համար բերված ուտելիքը, հագուստն ու դեղորայքը: Մերձավորների խոսքերով, Նուրիեւը տառապում է երիկամային հիվանդությամբ եւ խնամքի ու դեղորայքի կարիք ունի:

Վերջին երկու շաբաթներին տեղական իշխանությունը երկու անգամ ոստիկանական ուժեր է մտցրել գյուղ եւ ձերբակալել տասնյակ մարդկանց: Առաջինը տեղի է ունեցել Ազուրայի տոնակատարությունից հետո՝ դեկտեմբերի 28-ին: Մեկ օր հետո ձերբակալվածներից մեկի որդին՝ Յունիս Ալիեւը, ի բողոք ոստիկանության բռնությունների, ինքնահրկիզվել է: Ոստիկանությունը թույլ չի տվել գյուղացիներին մասնակցել նրա թաղմանը: Մի քանի օր հետո իշխանությունը նորից է ոստիկանական ուժեր մտցրել գյուղ եւ, փաստորեն, արտակարգ իրավիճակ հաստատել այնտեղ: Որոշ ժամանակ հետո Նախիջեւանի իշխանությունը հանդես է եկել հայտարարությամբ, որում Բենանյարի խռովությունը որակել է որպես «Ադրբեջանի ժողովական կուսակցության անօրինական զինված միավորումների» եւ «Յունիս Ալիեւի ընտանիքի հոգեկան հիվանդ անդամների» դիվերսիա, Ռզա Նուրիեւին էլ համարել խռովարարների կազմակերպիչ:

Յունիս Ալիեւի ընտանիքը հերքել է իրենց մեջ հոգեկան հիվանդներ լինելու մասին Նախիջեւանի իշխանությունների տեղեկությունները:

«Ազադլիգը» գրել է, որ Բենանյարի իրադարձությունները մեկ անգամ եւս վկայում են Ադրբեջանում խոսքի ազատությունը մշտապես ոտնահարվելու եւ կրոնական անհանդուրժողականության մասին:

Արա Աբրահամյանի ցավակցական գիրը Ֆադեյ Սարգսյանի մահվան կապակցությամբ

Խոր ցավով ստացա Ֆադեյ Տաճատի Սարգսյանի մահվան բոթը: 1970-ական թվականների Հայաստանում գիտատեխնիկական հեղափոխության ճարտարապետներից մեկի, պետական խոշոր գործչի, մարդկային վսեմ հատկանիշներով օժտված մարդու կորուստը, ո՛ր տարիքում էլ պատահի, կորուստ է ողջ երկրի ու ժողովրդի համար: Ֆադեյ Տաճատիչը, որի հետ համագործակցելու բախտ եմ ունեցել հատկապես Գիտությունների ազգային ակադեմիայի նրա ղեկավարման ժամանակահատվածում, խոր տպավորություն է թողել իմ վրա իր կազմակերպչական տաղանդով, մայր հայրենիքին ծառայելու իր անկրկնելի նվիրումով, մարդկային հմայքով ու համեստությամբ: Հայերի համաշխարհային կոնգրեսի եւ Ռուսաստանի հայերի միության կողքին կորուստը եւ ցավակցություն հայտնում ողջ հայ ժողովրդին ու պետությանը:

ԱՐԱ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ
Հայերի համաշխարհային կոնգրեսի եւ Ռուսաստանի հայերի միության նախագահ

Գարեգին արք. Բեկչյանը՝ աթոռակից պատրիարքի թեկնածու

Այդ մասին նշում է Ստամբուլի «Հայթեթ» կայքէջը: Ըստ տեղեկության, Կ. Պոլսո աթոռակից պատրիարքի ընտրություններում իր թեկնածությունն առաջադրելուց հետո, հունվարի 9-ին Ստամբուլ է մեկնել Գերմանիայի հայերի հոգեւոր առաջնորդ Գարեգին արք. Բեկչյանը: Նախատեսվում է, որ նա մինչեւ հունվարի 20-ը կմնա Ստամբուլում, տարբեր հանդիպումներ կունենա այնտեղ եւ քարոզներով հանդես կգա հայկական եկեղեցիներում:

Տ. Ջ.

«Հարավային Կովկասի պատմությունը» հայ, վրացի եւ ադրբեջանցի գիտնականների մեկնաբանմամբ

«Թուրան» գործակալության տեղեկացմամբ՝ հայ, վրացի եւ ադրբեջանցի գիտնականները հրատարակել են «Հարավային Կովկասի պատմությունը» խորագրով գիրք: Հայաստանից եւ Վրաստանից գրքի հեղինակներից են պատմաբաններ Արմեն Խաչիկյանն ու Պատա Ռամիզովիլին:

Փետրվարին լույս կտեսնի գրքի ռուսերեն տարբերակը 1000 օրինակով: Այն կհատկացվի երեք երկրների գրադարաններին, ուսումնական ու գիտական հաստատություններին: Էլեկտրոնային տարբերակը կտեղադրվի համացանցում: Եվրամիության աջակցությամբ գիրքը կթարգմանվի անգլերեն: Ծրագրված է տպագրել նաեւ գրքի հայերեն, վրացերեն ու ադրբեջաներեն տարբերակները: Ադրբեջանի ուսուցիչների ինստիտուտի պատմության դեպարտամենտի ղեկավար Ասլանովի խոսքերով, սա նման գիրք հրապարակելու երկրորդ փորձն է: Դեռ 1995-ին Եվրոպայի խորհրդի աջակցությամբ Հարավային Կովկասի պատմության մասին համատեղ մասնակցությամբ գիրք հրատարակելու նախաձեռնություն կար: Սակայն 2002-ին ափխազները կանգնեցին, որովհետեւ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախարարությունները չէին հաստատել գրքի բովանդակությունը: Այնուհետեւ որոշում է ընդունվել նոր գիրք գրել, որտեղ կովկասյան երեք երկրների հեղինակները կներկայացնեն իրենց հայացքները տարածաշրջանի պատմական գործընթացների մասին:

Տ. Հ.

«Գրանդ Հոլդինգի» ցավակցությունը

«Գրանդ Հոլդինգի» ողջ աշխատանքային կոլեկտիվը եւ Վարդանյանների ընտանիքը իրենց խորին ցավակցությունն են հայտնում Ֆադեյ Տաճատի Սարգսյանի հարազատներին եւ մտերիմներին անդառնալի կորստյան կապակցությամբ: Ֆադեյ Սարգսյանը որպես ականավոր հասարակական-քաղաքական գործիչ իր անգնահատելի դերն է ունեցել մեր երկրի կայացման գործում: Նա որպես տնտեսության եւ գիտության հմուտ կազմակերպիչ իր նշանակալի ավանդն ունի մեր նորագույն պատմության մեջ: Վստահ եմ, որ սերունդները վառ կպահեն մեծ մարդու եւ հայրենասերի հիշատակը, որի ողջ կյանքը անմնացորդ նվիրում էր իր հայրենիքին:

«Գրանդ Հոլդինգի» նախագահ ՀՐԱՆՏ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

Ղեկավարվել է ոստիկանության կապիտան Հ. Սիմոնյանը

Ինչպես տեղեկացանք ՀՀ գլխավոր դատախազությունից, 2010 թ. հունվարի 11-ին, ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության վարույթում քննվող քրեական գործի շրջանակներում, պատշտոնական լիազորությունները գերազանցելու կասկածանքով, ձերբակալվել է ՀՀ ոստիկանության Արաբկիրի բաժնի հետաքննության բաժանմունքի ավագ տեսուչ, ոստիկանության կապիտան Հ. Սիմոնյանը: Ըստ նախաքննության տվյալների, Հ. Սիմոնյանը ակնհայտորեն դուրս գալով իր լիազորությունների շրջանակից, ՀՀ ոստիկանության Արաբկիրի բաժնի հետաքննիչ Դ. Աթոյանի վարույթում նախապատրաստվող նյութերով դիտավորությամբ կատարել է հակաօրինական գործողություններ: Հատուկ քննչական ծառայությունում հարուցված քրեական գործի նախաքննությունը շարունակվում է եւ շատ շուտով պարզ կլինեն կապիտան Հ. Սիմոնյանի արարքի դրդապատճառները:

Ադրբեջանի եւ ԱՄՆ-ի միջեւ «սառը քամի է փչում»

Ամերիկյան The James Town Foundation վերլուծական կենտրոնի փորձագետները փաստում են, որ 2009-ին ԱՄՆ-ի եւ Ադրբեջանի միջեւ լուրջ տարաձայնություններ են առաջացել, որն առաջին հերթին հիասթափություն է առաջացրել Բաքվում: Ըստ ամերիկացի փորձագետների՝ ամերիկա-ադրբեջանական հարաբերություններում նկատվող սառնությունը հղի է բազմաթիվ վտանգներով նաեւ ԱՄՆ-ի համար, քանի որ վերջինս մեծ շահեր ունի էներգակիրներով հարուստ կասպյան տարածաշրջանում:

Ամերիկյան փորձագետների կարծիքով՝ Ադրբեջանի «խռովության» հիմնական պատճառը հայ-թուրքական արձանագրություններն են, որոնք, նաեւ ԱՄՆ-ի պահանջով, պետք է վավերացվեն ու կյանքի կոչվեն առանց նախապայմանների:

Մինչդեռ Բաքուն հայ-թուրքական սահմանների բացումը տեսնում է միայն «ադրբեջանական հողերը վերադարձնելուց հետո», եւ, ըստ ամերիկացի փորձագետների, Ադրբեջանը կարծում է, որ ԱՄՆ-ի դիրքորոշումը այս հարցում, խոչընդոտում է Ղարաբաղի հարցի խաղաղ կարգավորմանը. «Ըստ ադրբեջանցիների, եթե հայ-թուրքական արձանագրությունները վավերացվում են առանց հայերի կողմից Ղարաբաղը վերադարձնելու, ապա դա նշանակում է, որ Սոչիսկ տունը խոչընդոտում է հայ-ադրբեջանական հակամարտության լուծմանը, քանի որ Հայաստան-Թուրքիա սահմանի բացումից հետո Երեւանը դժվար թե համաձայնի զիջումներ անել Ադրբեջանին», գրում է ամերիկյան կենտրոնը:

The James Town Foundation-ը նկատում է, որ Նահանգներից Ադրբեջանը «նեղացել» է նաեւ այն պատճառով, որ Ղարաբաղը 8 մլն դոլար հումանիտար օգնություն է ստացել ԱՄՆ-ից, իսկ այս փաստը Բաքուն ընդունել է որպես վիրավորանք:

Վերջում ամերիկյան վերլուծական կենտրոնը նկատում է, որ Ադրբեջանը սկսել է հաճախակի դժգոհել ԱՄՆ քաղաքականությունից. «Իսկ սա խոսում է այն մասին, որ մեր երկրների միջեւ նկատվում է ոչ թե տակտիկական, այլ ռազմավարական «սառը քամի»», եզրափակել է կենտրոնը:

ՀՈՎԻԿ ԱՓՅԱՆ

AZG NEW PDF.qxd 1/12/2010 10:29 PM Page 1

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ՍԴ-ն վերջին խոսքը թողեց Ազգային ժողովին

1-ին էջից

Նախ՝ ՍԴ-ն իրավական դիրքորոշումներ էր արտահայտել առ այն, որ արձանագրություններով սահմանվող փոխադարձ պարտավորությունները, միջազգային իրավունքի սկզբունքներին համապատասխան, ունեն բացառապես երկկողմանի միջպետական բնույթ եւ չեն կարող վերաբերել ու տարաբնույթ հղումներով վերագրվել որեւէ երրորդ կողմի կամ վերջինիս հետ նշված արձանագրություններն սնորագրած կողմերի փոխհարաբերություններին, ապա՝ միջազգային պայմանագրերի նախաբաններում համընդհանուր ճանաչում ու լայն կիրառում գտած մի շարք եզրույթներն արձանագրում են գոյություն ունեցող, փաստացի իրողություններ, ցանկություններ, նպատակներ, որոշակի ընդհանուր սկզբունքներ, որոնք էլ նկատի ունենալով՝ պայմանագրի կողմերը փոխադարձության սկզբունքով համաձայնում են սանձնել որոշակի միջազգային իրավական պարտավորություններ: Բացի այդ՝ արձանագրությունները չեն նախատեսում վիճելի հարցերի լուծման, պայմանագրային պարտավորությունների կասեցման կամ դադարեցման ընթացակարգեր ու պայմաններ: Սահմանադրական դատարանը նկատի է առնում, որ երկու երկրների միջեւ տարբեր ոլորտներում հարաբերությունների հետագա հաստատումն ու զարգացումը խարսխված կլինեն երկու պետությունների միջեւ գրավոր ձեւով կնքված եւ միջազգային իրավունքով կարգավորվող կոնկրետ համաձայնությունների վրա:

ՍԴ-ն նաեւ հարկ է համարել ընդգծել, որ «Հայաստանի Հանրապետության եւ Թուրքիայի Հանրապետության միջեւ հարաբերությունների զարգացման մասին» արձանագրությամբ նախատեսված՝ ընդհանուր սահմանը բացելու վերաբերյալ կողմերի հանձնառության շրջանակներում Հայաստանի հանձնառությունը վերաբերելի է սահմանային անցակետերի բնականոն գործունեությունն իր կողմից ապահովելու հետ կապված իրավակազմակերպչական ու կառուցակարգային խնդիրները լուծելու պատրաստակամությանը:

Սահմանադրական դատարանն ընդգծել է նաեւ, որ միջազգային պայմանագրերը Հայաստանի Հանրապետության համար իրավաբանական ուժ կարող են ունենալ միայն Հ�հ սահմանադրության 6-րդ հոդվածով նախատեսված իրավակարգավորման շրջանակներում՝ նկատի ունենալով միջազգային իրավունքի տեսանկյունից դրանց վավերականության ու ՀՀ սահմանադրությամբ սահմանված ընթացակարգով Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգի բաղկացուցիչ մաս լինելու հանգամանքները. արձանագրության դրույթները Հայաստանի Հանրապետության օրինաստեղծ ու իրավակիրառական գործունեության մեջ, ինչպես նաեւ միջպետական հարաբերություններում չեն կարող մեկնաբանվել ու կիրառվել այնպես, որը կհակասի ՀՀ սահմանադրության նախաբանի դրույթներին եւ Հայաստանի անկախության մասին հռչակագրի 11-րդ կետի պահանջներին: Մի խոսքով՝ արձանագրություններում ամրագրված պարտավորությունները համապատասխանում են Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրությանը:

Այս որոշման ընթերցումից հետո ՍԴ դահլիճում ներկա դաշնակցականները հնչեցրին «Ամոթ», «Մի թղթով ուրանում ես անցյալը» եւ այլ բացականչություններ:

Գնահատելով ՍԴ որոշումը՝ ՀՅԴ ԳՄ ներկայացուցիչ **Արմեն Ռուսամյանը** նախ նկատեց, թե ՍԴ որոշման սկզբի մասը գրեթե 80 տոկոսով արձագանքն էր մտահոգություններին, որ կային. եթե այդ մասի դիտարկումները դառնային վերապահումներ, կամ Ազգային ժողովը որպես վերապահում կամ կից հայտարարություն ընդունի այդ մտահոգությունները, դա փոխանցվի Թուրքիային, վերջինս էլ իր համաձայնությունը տա կամ չտա, ուրիշ բան. «Հիմա սա ուժ չունի դրսի համար՝ ՍԴ որոշման միայն վերջին մասն է, որ իրավական ուժ ունի, որն ասում է, թե համապատասխանում է սահմանադրությանը: Այսինքն՝ դուռ է բացվում այսպիսով արձանագրություններն Ազգային ժողով փոխանցելու: Հիմա ամբողջ գործը մնում է Ազգային ժողովին, իսկ վերապահումների իմաստը պետք է լինի գործընթացը վերադարձնել բնականոն հուն: Ես կարծում եմ, որ դրականն այս ամենից ի վերջո այն է, որ ՍԴ-ն անդրադարձ է կատարել բոլոր մտահոգություններին», ասաց Ա. Ռուսամյանը՝ նկատելով, թե ի վերջո այսպիսի տրամաբանությամբ եթե ընթերցվեն արձանագրությունները, ապա նորմալ է, բայց եթե մենք վերապահումներ չենք անում՝ ՍԴ այս ձեւակերպումները ներքին սպառման համար են միայն: Իսկ թե ինչո՞ւ ՍԴ-ն վերապահումներով չընդունեց իր որոշումը, ըստ Ռուսամյանի՝ դա երեւի դիվանագիտական մարտավարության խնդիր է, մինչդեռ ՍԴ-ն պետք է փորձեր առիթ չտալ, որպեսզի Թուրքիան ժամանակից շուտ օգտագործի մեր դիրքորոշումները, դրա համար պետք չէր արձանագրություններն այսքան շուտ մտցնել ՍԴ: Թուրքիան սա կօգտագործի՝ կանխելու համար մեր հնարավոր վերապահումները:

Այժ-ն կարո՞ղ է փոխել կանոնակարգը՝ վերապահումների իրավունքը վերապահելով իրեն: Եթե դա չի արվելու, ըստ ՀՅԴ ներկայացուցչի, Հայաստանի նախագահն ինքը կարող է լուծել խնդիրը՝ առանց սպասելու Այժ-ին վերապահումներ ներկայացնելով. սանալով ՍԴ որոշումը, նախագահն ունի այդ պատմական առիթը, երազեց դաշնակցական գործիչը:

Իր հերթին ՀՀԿ մամուլի խոսնակ **Էդվարդ Շարմազանովը** ՍԴ փաստաթղթին ամբողջական գնահատական խոստացավ տալ առավել լավ դիտարկելուց հետո, այնուամենայնիվ նկատելով, թե ՍԴ-ն շատ հստակ ուսումնասիրել էր խնդրի մանրամասները, ավելին՝ ՀՅԴ-ի ներկայացրած փաստարկները. նա մի անգամ եւս կարեւորեց արձանագրությունների՝ առանց նախապայմանների եւ երկկողմ լինելը, որեւէ երրորդ կողմի չվերաբերելը. «Դրանով իսկ հստակ, մեր իրավունքի ուժով «ոչ» ենք ասում այն թուրք գործիչների արտահայտություններին, որոնք ցանկանում էին այդ պրոտոկոլները տարբեր պայմանագրերի հետ կապել. դրանք ընդամենը երկու երկրների միջեւ հարաբերություններ են, ՍԴ-ն դրան իրավական ուժ տվեց դրան»: Նա կարեւոր համարեց եւ այն, որ ՍԴ-ն հղում արեց անկախության հռչակագրին, որում ամրագրված է, որ ՀՀ-ն պետք է հետամուտ լինի Ցեղասպանության ճանաչմանը:

«Կանոնակարգի փոփոխությունը հնարավոր համարո՞ւմ եք» **«Ազգի»** հարցին ի պատասխան է. Շարմազանովը նկատեց, թե խաղաղության մեջ ոչինչ չի բացառում, սակայն ՀՀԿ-ն իր կարծիքը վաղուց է հայտնել: Ընդդիմախոսներն ունեն իրենց կարծիքը, նախագահն՝ իր կարծիքը, որին սատարում է մեծամասնություն ՀՀԿ-ն, պետք չէ իրադարձություններից առաջ ընկնել: Ամենահնարավորը հետեւյալն է, որ հայերս այս գործընթացում պետք է ելնենք մեր պետական ու ազգային շահերից. «Իշխանությունները հենց տեսնեն, որ այնտեղ կան նախապայմաններ, կետեր, որ վսանգում են ՀՀ-ի շահերը... եթե այդպիսիք լինեին՝ բնականաբար հոկտեմբերի 10-ին արձանագրությունները չէին կնքվի»:

ՖՈՏՈԼՈՒՐ

Կրակոցներ եւ ծեծկռտուք «Ջիանիում»

Հունվարի 11-ին, ժամը 04-ի սահմաններում, Գրիգոր Լուսավորչի փողոցում գործող «Ջիանի» ռեստորանային համալիրում մի խումբ անձինք բացահայտ սկսել են հայհոյել ու անհարգալից վերաբերմունք դրսեւորել ներկաների նկատմամբ: Իսկ երբ նրանց փորձել է սաստել Գրիգոր Ս.-ն, նրա հետ վեճի են բռնվել, որն էլ հետո փոխվել է ծեծի, ու անկանոն կրակահերթ են արձակել «Ջիանիի» ներսում: 1964 թ. ծնված Գրիգոր Ս.-ն «Էրեբունի» բժշկական կենտրոն բուժօգնության է դիմել: Պարզվել է, որ վերջինս ծեծի հետեւանքով ստացել է «պոլիտրավմա», մարմնական վնասվածքներ: Դեպքի վայրի զննությամբ հայտնաբերվել են 9 մմ տրամաչափի փամփուշտի 2 պարկուճ եւ 1 գնդակ: Դեպքից երկու ժամ անց ոստիկանության բաժին են ներկայացել 28-ամյա Հայկ. Մ.-ն, Ռոման Մ.-ն եւ 26-ամյա Սարո Թ.-ն, ու խոստովանել, որ «Ջիանիում» իրենք են ծեծի ենթարկել Գրիգոր Ս.-ին: Հայկ Մ.-ն բաժնում ներկայացրել է «ATMACA 2008 LIGHT 57383» տիպի գազային ատրճանակ, 9 մմ տ/չ 3 փամփուշտ եւ 1 պահունակ ու հայտնել, որ վիճաբանության ժամանակ ինքն է գործածել ատրճանակը:

Նշանակվել է դատաբժշկական փորձաքննություն: Կատարվում է նախաքննություն: Մ. Մ.

ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ ՅՈՒՅԱԿ

Հայաստանի չափավոր ազատ տնտեսությունն ու բարվոք կենսամակարդակը

Heritage Foudation-ի հրապարակած տնտեսական ազատության 2010-ի վարկանիշային ցուցակում Հայաստանը զբաղեցնում է 38-րդ տեղը: Հիշեցնենք, որ նույն վիճակահանության 2009-ի արդյունքներով մեր երկիրը աշխարհում 31-րդն էր:

Փաստորեն Հայաստանը հայտնվել է «Չափավոր ազատ տնտեսություն» ունեցող երկրների ցուցակում, մինչդեռ մեր հարեւաններից Վրաստանը 179 երկրների մեջ 26-րդ տեղն է զբաղեցնում՝ անցյալ տարվա ցուցանիշից բարձրանալով վեց կետով:

Ադրբեջանն իր 96-րդ տեղով մտել է «հիմնականում անազատ տնտեսություն» ունեցող երկրների խմբի մեջ, Թուրքիան 67-րդն է, որի տնտեսությունը նույնպես գնահատվել է «չափավոր ազատ»: Իսկ Ռուսաստանը հայտնվել է Ադրբեջանի հետ մի խմբում. 143-րդ տեղը զբաղեցնելով՝ ռուսական տնտեսությունը ճանաչվել է «հիմնականում անազատ»:

Տնտեսական ազատության առաջին երեք հորիզոնականներում են Հոնկոնգը, Սինգապուրը եւ Ավստրալիան, իսկ ցուցակը եզրափակում են Կուբան, Զիմբաբվեն ու Հյուսիսային Կորեան: Ընդ որում՝ Աֆղանստանը, Լիխտենշտեյնն ու Սուդանը ընդհանրապես չեն վարկանշվել:

Իսկ International Living պարբերականի փորձագետները ուսումնասիրել են աշխարհի տարբեր երկրների կենսամակարդակները: Ըստ այդ ուսումնասիրությունների՝ արդեն հինգերորդ տարին անընդմեջ աշխարհի լավագույն կենսամակարդակ ունեցող երկիր է ճանաչվել Ֆրանսիան: Փորձագետներն ուսումնասիրել են պորտֆոլիոների գները, ենթակառուցվածքները, շրջակա միջավայրի, առողջապահության, մշակույթի մակարդակի վիճակները, տնտեսական ցուցանիշները, խոսքի ազատությունը, ռիսկերն ու անվտանգությունը, ինչպես նաեւ կլիմայական պայմանները: Ուսումնասիրողների խոսքերով, չնայած առաջին հորիզոնականում հայտնված Ֆրանսիայում տիրող «հոգնեցուցիչ բյուրոկրատիային եւ բարձր հարկերին» ֆրանսիացիների կյանքում ավելի շատ դրական բան կա, քան բացասական:

Աշխարհի լավագույն կենսամակարդակ ունեցող հինգ երկրներն են Ֆրանսիան, Ավստրալիան, Շվեյցարիան, Գերմանիան եւ Նոր Զելանդիան: Իսկ ԱՊՀ երկրներում լավագույն կենսամակարդակն ունի Մոլդովան, որին հաջորդում է Ուկրաինան, երրորդ տեղը կիսում են Հայաստանն ու Վրաստանը, որոնք ավելի բարձր կենսամակարդակ ունեն, քան Ռուսաստանն ու Բելառուսը:

Ամենավատ պայմաններում ապրում են Սուդանի, Եմենի եւ Սոմալիի քաղաքացիները:

ՀՈՎԻԿ ԱՓՅԱՆ

Գրիպն ու ցուրտը չեն խանգարում դպրոցների աշխատանքին

Հունվարի 11-ից հանրակրթական միջնակարգ դպրոցները վերսկսել են իրենց աշխատանքը: Դպրոցներում դասերն ընդհատվել էին դեկտեմբերի 8-ից՝ գրիպի A H1N1 վիրուսային վարակի պատճառով: Հիմա դպրոցներում աշակերտների հաճախումների քանակը, համենայն դեպս մայրաքաղաքի դպրոցների, նորմալ է:

Ստեփան Զորյանի անվան թիվ 56 միջնակարգ դպրոցում՝ ամսի 12-ին, ընդհանուր 510 աշակերտից կար ընդամենը 44 բացակա՝ ամեն դասարանում 1-2 հոգի, ինչը նորմալ թիվ է:

«Մեր դպրոցում A H1N1 վիրուսային վարակի ոչ մի դեպք չի եղել, դպրոցի բուժքույրը ամեն օր ստուգում է աշակերտներին, մենք ունեցել ենք միայն թեթեւ գրիպի դեպքեր: Գրիպի համաճարակ միշտ էլ եղել է, որի մասին տեղեկացնելն անհրաժեշտ է, սակայն չմշակված ու չճշված ինֆորմացիան ավելի շատ վնաս է տալիս, քան օգուտ», ասում է դպրոցի տնօրեն Մարիամ Հովհաննիսյանը: Դպրոցում ջերմաստիճանը նորմայի սահմաններում է, երեխաներն էլ դասերին նստում են առանց բժշկական դիմակների:

Ըստ տնօրենի՝ առաջին՝ ըստ էության կիսատ մնացած կիսամյակի գնահատականներն ամփոփվելու են հունվարի վերջին: Դպրոցներն աշխատելու են նաեւ շաբաթ օրերը՝ շարժուն դասացուցակով՝ 14 շաբաթ շարունակ, որպեսզի լրացնեն առաջին կիսամյակի բացթողումները: Գարնանային արձակուրդ, հավանաբար, կունենան միայն առաջին դասարանցիները:

Մուշեղ Գալշոյանի անվան թիվ 148 միջնակարգ դպրոցում հաճախելիությունը նույնպես նորմալ էր: Տնօրեն Լեւոն Հարությունյանն ասում է, որ դպրոցն ունի 458 աշակերտ, որոնցից ամսի 12-ին բացակայում էին 27-ը: Այստեղ էլ AH1N1 վարակի դեպք չի եղել: Բացականերն անպայման դասի են գալիս բժշկական փաստաթղթով: Որքան էլ տարօրինակ թվա, անգամ 11-րդ դասարանում բացակայում էին 3 հոգի, երբ բոլորիս հայտնի է, որ ավարտական դասարաններում աշակերտները դպրոց գնալու փոխարեն գնում են դասախոսների մոտ՝ դպրոցական նույն դասերը պարապելու, իսկ միգուցե այս ամենը ընդամենը բեմադրությո՞ւն է՝ առաջին մի քանի օրերի համար:

ԻՆԳԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Միանգամից 3 նորապսակ «Ազգի» ընտանիքում

«Ազգի» ընտանիքին մաս կազմելը բարեբեր է ոչ միայն նոր երեխաներով ազգը բազմացնելու, այլեւ նոր ընտանիք կազմելու տեսակետից: Այո, նոր տարին իր հետ արտակարգ բերկրանք բերեց «Ազգի» աշխատակազմին. մեր աշխատակցուհիներից երեքը՝ լրագրող Աղավնի Հարությունյանը, կապի պատասխանատու Սոնա Հովհաննիսյանը եւ օրերասնոր Մարինե Այունցը տարեմուտի օրերին պսակվեցին, մեծ ուրախություն պատճառելով ոչ միայն իրենց հարազատներին, այլեւ մեր ողջ անձնակազմին: Ամուր ընտանիք, բացառիկ երջանկություն ենք մաղթում նրանց եւ ամուսիններին:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԸ տարի

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 0010, Հանրապետության 47
ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am

Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՐԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ 521635

Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ 529221

Հաշվապահութիւն (գովազդ) / հեռ 582960

Լրագրողների սենեակ / հեռ 581841

Համակարգչ. ծառայութիւն / հեռ 582483

Շուրջօրեայ լրահաւաք ծառայութիւն
/ հեռ 529353

Համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով, ռադիոհեռուստատեսութեամբ կամ համացանցով, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում:
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատուութիւն չի կրում:

"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

AZG NEW PDF.qxd 1/12/2010 10:30 PM Page 1

ՀԱԿ-ը տնում է բարոյական հաղթանակ

Հունվարի 10-ին թիվ 10 ընտրատարածքում տեղի ունեցած ԱԺ ընտրությունները ՀԱԿ համակարգող **Լևոն Զուրաբյանին** հիշեցրել են Աֆղանստանում տեղի ունեցած ընտրությունները, երբ թալիբներն ամեն ինչ արել են, որ ժողովրդին հեռու պահեն ընտրությունից: «Կար երկու մեթոդ՝ ահաբեկման, նախընտրական շրջանում վախի մթնոլորտի ստեղծման եւ աղաղակավության կոմպանիան, որը անցկացրին իշխանությունները: Մեր իշխանությունները աղաղակավության ճանապարհով գնացին: Դրա համար նրանք դիմեցին աննախադեպ քայլերի: Մեր իշխանությունները որդեգրեցին թալիբների ձեռագիրը: Նրանք ժողովրդին հեռու են պահել ընտրական գործընթացից», ասաց Լեւոն Զուրաբյանը: Խոսելով ընտրություններում ամենամեծ անօրինականության մասին, Զուրաբյանն ասաց, որ իշխանությունները կեղծել են քվեարկության անցկացման օրինական օրը: Նա բառ առ բառ կրկնեց այն, ինչ մոտ մեկուկես ամիս առաջ յուրաքանչյուր ասուլիսի, հարցազրույցի կամ հաղորդման ժամանակ ասում էր Հմայակ Հովհաննիսյանը. «ԱԺ պատգամավոր Խաչատուր Սուքիասյանի հրաժարականից հետո, ըստ ԸՕ-ի 118 հոդվածի, ընտրություններն անցկացվում են մանդատը թափուր մնալուց 80-օրյա ժամկետում, որը տվյալ դեպքում լրանում էր դեկտեմբերի 25-ին՝ ուրբաթ օրը: Ուրեմն օրինական քվեարկության օր կարող էր նշանակվել ամենաուշը դեկտեմբերի 20-ին», ասաց ՀԱԿ համակարգողը:

Ըստ նրա, ընտրությունները հունվարի 10-ին հատուկ էին նշանակված, որպեսզի ընդդիմությունից խլեին ընտրարավի անցկացման ամենաարդյունավետ 15 օրը:

Այս ամենը ակնհայտ էր նաեւ մինչ ընտրությունները: Կարծում ենք՝ ՀԱԿ շարքերում էլ կլինեն մարդիկ, ովքեր եթե անգամ պարզ հաշվել չկարողանային, գոնե մամուլից հասատ կարդացած կլինեին Հովհաննիսյանի հարցազրույցները: Բայց երեւի ընդդիմությունը հույս ուներ, որ իրենց թեկնածուն՝ Նիկոլ Փաշինյանը, թեկուզ իշխանության ստեղծած անօրինական պայմաններում կհաղթի, եւ երեւի դա է պատճառը, որ այդ մասին ՀԱԿ-ը խոսեց միայն պարտությունից հետո:

Թե ինչու է ժողովրդավարության համար կուրծ ծեծող ՀԱԿ-ը այդ ապօրինության մասին խոսում միայն այն ժամանակ, երբ արդեն կորցնելու ոչինչ չունի, Լեւոն Զուրաբյանն ասաց. «Եթե մինչ ընտրությունը ասեինք, դա կլիներ թուլության նշան: Կասեին, որ այս կերպ փորձում էինք արդարացում տալ: Հիմա ենք արձանագրում խախտումը, ու դիմելու ենք Սահմանադրական դատարան, Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարան: Ուրեմն ձեր ասելով ինչ է տեղի ունեցել, որ եթե ապօրինություն է եղել, ուրեմն մենք պետք է հրաժարվենք: Բայց ապօրինությունը իշխանություններն են կազմակերպել», ասաց Զուրաբյանը: «Սակայն նույն կերպ հրաժարվեցինք քաղաքացիական մանդատներից, որովհետեւ արձանագրել էինք խախտումներ», հիշեցնելն էլ Զուրաբյանն ասաց. «Դա ուրիշ պատմություն էր»: Անդրադառնալով ընտրությունների ցածր մասնակցությանը, Զուրաբյանն ասաց. «Մարդիկ զբաղված էին տնական հոգսերով: Ո՞նց կարելի է այդ պայմաններում ընտրարավ անցկացնել ու աղաղակվել արդյունք»:

Թալիբական ընտրությունները, խոչընդոտներն ու Նիկոլ Փաշինյանի պարտությունն ամենայն հավանականությամբ այնքան էլ չէին վրդովեցրել ընդդիմությանը՝ համենայն դեպս Լեւոն Զուրաբյանին: Ընդհակառակը՝ նա գրանցեց ընդդիմության պայքարի արդյունավետություն. եթե քաղաքացիական ընտրության ժամանակ իշխանությունն այդ նույն ընտրատարածքում հավաքել էր ավելի քան 18 հազար, այս անգամ ընդամենը՝ 7.000: Զուրաբյանը նկատում է, որ այս ընտրությունների ժամանակ ընդդիմությունը շատ ավելի լավ է աշխատել, լավ են աշխատել ոչ միայն վստահված անձինք, շտաբի պետերը, այլեւ ընդդիմադիր պարբերականներն ու լրագրողները, որոնց Զուրաբյանը հատուկ շնորհակալություն հայտնեց: Սակայն լրագրողներին, (նրանք պատմեցին, որ ենթարկվել են ոչ միայն ֆիզիկական, այլեւ հոգեբանական բռնության) Զուրաբյանի շնորհակալությունը չբավարարեց: Նրանք սպասում էին ավելի ռազմաշունչ հայտարարությունների, բայց փոխարենը Զուրաբյանը խոսեց բարոյական հաղթանակի մասին: «Իշխանությունների ապօրինի գործողությունները մեզ չընկճեցին, ամեն ինչ արեցինք ընտրապայքարը շարունակելու համար եւ տեղեկատվական բլոկադայի պայմաններում հասել ենք փայլուն արդյունքի: Ինչի համար ձեզ շնորհավորում եմ»:

Դաշնակցությունը՝ «խամաճիկային ընդդիմություն»

«Ունենք խամաճիկային ընդդիմություն, խամաճիկային Սահմանադրական դատարան, որ ոչինչ չի որոշելու: Նրանց հրահանգավորելու են իշխանությունները: Խամաճիկային ընդդիմության անելիքներն էլ են հրահանգավորված, դերակատարումները բաշխված են: Այդ պրոցեսը (նկատի ունի Սահմանադրական դատարանում արձանագրությունների քննարկումը-Հ.Հ.) իմիտացիա է, որի միակ նպատակն այն է, որ ժողովրդի ուշադրությունը շեղեն լրջագույն խնդիրներից: Իսկ հայ-թուրքական արձանագրությունների ստորագրումը դիվանագիտական տպալում էր: Սոցիալ-տնտեսական հարցեր թողած, անօրինական վարչակարգ թողած տուն-տունիկ են խաղում: Ինձ անձամբ ասել են, որ խամաճիկային ընդդիմությունը՝ Դաշնակցությունը գյուղամեջից մարդկանց ավտոբուսներով հավաքում է, բերում երթի, հետո մի երկու բլուդ հյուրասիրում: Հիմա էն մեկը ընտրակաշառք է անում, էս մեկը՝ երթակաշառք, ի՞նչ տարբերություն», ասաց Զուրաբյանը:

ՀԱՄԼԵԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

«Ընտրությունները պետք է անվավեր ճանաչել»

«Այսօր հանրապետությունում դեռեւս հնարավոր չէ անցկացնել այնպիսի ընտրություն, որտեղ կգնահատվի ընտրողի «ազատ կամքը», երեկ «Դուալեֆ» մամուլի ակումբում հայտարարեց ԿԸՀ անդամ **Զոյա Թադեւոսյանը**՝ խոսելով թիվ 10 ընտրատարածքում կայացած ընտրությունների մասին:

«Ընտրությունների արդյունքները կեղծվում են մասսայաբար: Ես դրա ականատեսն եմ եղել տասներորդ ընտրատարածքում: Ստանալով Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի հաձնարարությունը՝ շրջել եմ ընտրատեղամասերում եւ ականատես եմ եղել ընտրական օրենսգրքի բազմաթիվ խախտումների», վստահեցրեց Թադեւոսյանը՝ փաստելով, որ ընտրախախտումների մասով բազմաթիվ փաստեր ունի:

Այնուամենայնիվ բանախոսը նշեց, որ մի քանի ընտրատեղամասերում ընտրությունները պատշաճ մակարդակով են անցել: «Ընդդիմության ներկայացուցիչների, վստահված անձանց ու դիտորդական կազմակերպությունների աշխատանքն այս տեղամասերում ես լավ եմ գնահատում,- նշեց Թադեւոսյանը՝ շարունակելով,- սակայն կան տեղամասեր, որտեղ ոստիկանությունն իրեն լավ չի դրսեւորել, որը հանգեցրել է մի շարք խախտումների»:

Բանախոսը առանձնացրեց թիվ 10/15 եւ 10/19 ընտրատեղամասերը, որտեղ, ինչպես նա վստահեցրեց, նույնպես անձամբ հետեւել է ընտրություններին:

«Խոշոր խախտումներ են գրանցվել թիվ 10/19 ընտրատեղամասում: Լիազորությունների կատարման վայրում տեղ գտած կոպիտ խախտումների, քվեարկության ժամին ընտրատեղամասը փակելու եւ ընտրամատյանների անհետացման համար պարտադիր պետք է քրեական պատասխանատվության ենթարկվի նշված տեղամասի ընտրական հանձնաժողովի նախագահը», շեշտեց Թադեւոսյանը:

Անդրադառնալով նաեւ թիվ 10/15 ընտրատեղամասում կատարված խախտումներին՝ նա նկատեց, որ նշված ընտրատեղամասերում ընտրությունները պետք է անվավեր ճանաչվեն:

«Ես անձամբ եմ ստորագրել երկու արձանագրությունները եւ ձեւակերպել պահանջային մասը, որ այդ երկու ընտրատարածքներում պետք է ընտրությունները անվավեր ճանաչվեն», եզրափակեց ԿԸՀ անդամը:

Ն. Մ.

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՏՈՆԱՑՈՒՅՑ

Երբ է նշվում հին տոմարով Նոր տարին

Ինչպես է առաջացել նոր տոմարը

Հին տոմարով Նոր տարին նշվում է հունվարի 14-ին, որը համարժեք է հունվարի 1-ին:

Հին եւ նոր տոմարների միջեւ տարբերությունը 13 օր է: Հունվարի 13-ը համարժեք է դեկտեմբերի 31-ին:

Նոր՝ գրիգորյան տոմարը, հաստատվել է 1582 թ. հոկտեմբերին:

Հռոմի Գրիգոր 13-րդ պապը նկատեց, որ հուլյան (հին) տոմարը մինչեւ 16-րդ դարը տվել է 10 օրվա տարբերություն: Այդ տարբերությունը հայտնի եղավ գարնանային գիշերահավասարից՝ մարտի 21-ից, որովհետեւ գարնանային գիշերահավասարը փոխանակ 325 թ., Նիկիայի ժողովի որոշման համաձայն մարտի 21-ին հանդիպելու, հանդիպել էր մարտի 11-ին, այսինքն՝ 10 օր առաջ: Այդ պատճառով Գրիգոր 13-րդ պապը հմուտ աստղաբաշխների մասնակցությամբ հաստատեց նոր տոմարը:

Գրիգոր 13-րդը կարգադրեց 1582 թ. հոկտեմբերի 4-ին (հինգշաբթի) հաջորդող համարել ուրբաթ՝ հոկտմբերի 15-ը՝ բաց թողնելով կուտակված 10 օրերը, որոնց սխալը առաջացել էր 325-1582 թթ. ընթացքում: Այսպիսով 1583-ից սկսած գիշերահավասարի սխալն ուղղվեց:

16-20-րդ դարերի ընթացքում հուլյան (հին) եւ գրիգորյան (նոր) տոմարների միջեւ տարբերությունը կազմեց 13 օր: 21-րդ դարի կեսերին հուլյան (հին) եւ գիրգորյան (նոր) տոմարների միջեւ տարբերությունն արդեն կկազմվի 14 օր:

Արարատյան հայրապետական թեմի մամլո դիվան

Մինչ Տեառնընդառաջ՝ տնօրինեքի արարողություն

Հայ առաքելական եկեղեցին իր ծիսակարգում տնօրինեք ունի տարվա մեջ երկու անգամ՝ Ս. Ծննդից եւ Ս. Հարությունից հետո: Այս տոներին հաջորդող օրերին եկեղեցու սպասավորներն այցելում են մարդկանց տները եւ փոխանցում Հիսուս Քրիստոսի ծննդյան կամ հարության ավետիսը, ինչպես նաեւ օրհնում են տները, տան բարիքները՝ հացը, աղը, ջուրը: Քահանան, օրհնված ջուրը ցողելով բնակարանի անկյունները, տան անդամների համար նաեւ պահպանություն է հայցում Աստծուց:

«Ես տնօրհնյաց ծեսի մասին ավելի շատ լսել եմ մեր տարիքավոր քահանաներից, որոնց հետ պատիվ եմ ունեցել ծառայելու: Տնօրհնեքը Հայաստանում խորհրդային տարիներին իսպառ վերացել էր, բայց հետո շատ կարճ ժամանակում կարողացանք վերականգնել, հատկապես Գարեգին Առաջին երջանկահիշատակ կաթողիկոսը խրախուսեց ծեսի վերականգնումը: Օրինակ՝ հունվարի 6-ից առ այսօր ես օրհնել եմ շուրջ 25-30 տուն, իսկ 80-ականների վերջին ես ամբողջ տարվա մեջ էի այդքան տուն օրհնում», ասում է Երեւանի Կաթողիկե Ս. Աստվածածին եկեղեցու հոգեւոր հովիվ **Ավետիս քահանա Դանիելյանը**: Արարողության մասին վկայությունները գալիս են 17-րդ դարից: Տնօրհնեքն արվում է Ս. Ծննդից մինչեւ Տեառնընդառաջ ընկած ժամանակում, իսկ Ս. Հարության տնօրհնեքը կատարվում է մինչեւ Համբարձում: Երբեմն լինում են մարդիկ, ովքեր ուզում են, որ իրենց տան համար արարողությունն արվի կարգով ոչ սահմանված օր, եւ եկեղեցու սպասավորները համաձայնում են, որովհետեւ մարդիկ տնօրհնեքը կապում են նաեւ իրենց տան անդամների, նոր տան հաջողությունների հետ:

«Ընդհանրապես իմ պարտականությունն է, որ իմ համայնքի մարդկանց տներն ինքնուրույն այցելեմ ու օրհնեմ, եւ շատերի բնակարաններն ազատ այցելում եմ, բայց այստեղ կան նաեւ շատ թերահավատներ, անհավատներ, ովքեր անտարբեր են, բայց, կարծում եմ, եթե հնարավոր լինի նրանց բացատրել արարողության կարեւորությունը, նրանք էլ կհամաձայնեն», ասում է Տեր Ավետիքը:

Սփյուռքի շատ գաղթօջախներում այս արարողությունը գրեթե պարտադիր է արվում, նույնիսկ անհասկանալի է՝ ո՞նց կլինի, որ քահանան հայ քրիստոնյայի տունը չօրհնի:

ԻՆԳԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

«ԳԷՀ Գյումրի» զեկույցը՝ բնապահպանական կարեւոր ձեռնարկ

1997 թվականից ՄԱԿ-ի բնապահպանական ծրագիրը (UNEP) սկսել է հատուկ մշակված մեթոդաբանությամբ պատրաստել եւ տպագրել «Գլոբալ էկոլոգիական հեռանկարը» (ԳԷՀ) համամոլորակային, տարածաշրջանային, ազգային եւ տեղական, քաղաքների վերաբերյալ զեկույցներ, որոնցում համապատասխան մասնագիտական ուսումնասիրությունների հիման վրա ներկայացվում եւ վերլուծվում է տվյալ մակարդակում շրջակա միջավայրի վիճակը, տրվում են դրա հնարավոր հեռանկարի գիտականորեն հիմնավորված կանխատեսումային սցենարներ, առկա խնդիրների լուծման եւ իրավիճակի բարելավման առաջարկություններ ու հանձնարարականներ: Նպատակը մարդկության կենսագործունեության էկոլոգիական, սոցիալական եւ տնտեսական բաղադրիչների հավասարակշռման խթանումն է՝ հանուն կայուն զարգացման:

ՄԱԿ-ի բնապահպանական ծրագրի՝ Նորվեգիայի Արենդալ քաղաքում գտնվող գիտական վերլուծական-տեղեկատվական կենտրոնի (UNEP/GRID Arendal) ֆինանսական եւ տեղեկատվական աջակցությամբ 2005-2007 թթ., «ԳԷՀ-քաղաք» ծրագրի շրջանակներում որպես առաջին փորձ պատրաստվել, տարածվել եւ հավանության են արժանացել 3 քաղաքների, այդ թվում՝ Կովկասից՝ Երեւանի վերաբերյալ զեկույցները: Այդ փորձի հիման վրա որոշվել եւ նույնպիսի աշխատանք է ձեռնարկվել աշխարհի արդեն 40, որոնց թվում՝ Հայաստանի եւս երկու քաղաքներում: Այստեղ ՄԱԿ-ի հիշյալ ծրագրի հասարակական ներկայացուցիչ «Հանուն կայուն մարդկային զարգացման» ասոցիացիայի եւ ՀՀ բնապահպանության նախարարության համատեղ որոշմամբ ընտրվել են Հրազդանն ու Գյումրին: Այս ուղղությամբ կատարված աշխատանքի արդյունքով նախ ստեղծվել ու առանձին գրքույկով հրատարակվել է Հրազդանի վերաբերյալ զեկույցը, իսկ անցած տարվա վերջին լույս է ընծայվել նաեւ Գյումրու շրջակա միջավայրի 2005-2008 թթ. վիճակի մասին վերլուծական զեկույցը: Վերջինիս շնորհանդեսը, պատրաստված ռուսերեն խտասկավառակ տարբերակի հետ, տեղի ունեցավ նախամանոյա օրերին, քաղաքի բնապահպանական տեղեկատվության «Օրհուս» կենտրոնում:

«Հանուն կայուն մարդկային զարգացման» ասոցիացիայի կողմից, բնապահպանության նախարարության եւ տեղի մասնագետների ու փորձագետների մասնակցությամբ պատրաստված ու հրատարակված զեկույցում ներկայացված են քաղաքի առավել արդիական էկոլոգիական հիմնախնդիրները, տրված են առկա իրավիճակի բարելավման եւ կայուն զարգացման արժեքավոր հանձնարարականներ: Հեղինակները հուսով են, որ վերջին 20 տարում առաջին անգամ նման մակարդակով իրականացվող այս կարեւոր ձեռնարկները հասարակությանը եւ կառավարման մարմիններին կօգնեն միջազգային փորձի հիման վրա մշակելու ու կյանքի կոչելու շրջակա միջավայրի պահպանման առավել արդյունավետ ռազմավարություն:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

AZG NEW PDF.qxd 1/12/2010 10:30 PM Page 1

Հարցազրույց

Սփյուռքն ու սփյուռքահային խորապես ճանաչելու ձգտումով

Սփյուռքի նախարարության ստեղծումից մեկ տարի անց՝ Երեւանի պետական համալսարանում այս ուսումնական տարեսկզբին բացվեց սփյուռքագիտության ամբիոնը, որի ղեկավարն է բանասիրական գիտությունների դոկտոր պրոֆ. Յուրի Ավետիսյանը: Նորաստեղծ ամբիոնը գործում է ԵՊՀ բանասիրական ֆակուլտետում, դեռեւս ձեւավորման ընթացքի մեջ է եւ բազում ծրագրեր ունի իրականացնելու:

- Պրն Ավետիսյան, սփյուռքագիտության ամբիոն բացելու ցանկություն վաղուց է եղել պետհամալսարանում, սակայն դա հաջողվեց միայն սփյուռքի նախարարության ստեղծումից հետո: Փաստորեն, ամբիոնի բացումը տեղի ունեցավ հենց նախարարության նախաձեռնությամ՞բ:

- Այո, սփյուռքի նախարարության ստեղծումից հետո անմիջապես միտք հղացավ համալսարանում բացելու սփյուռքագիտության ամբիոն: Մեզ համար վաղուց պարզ էր, որ որոշակի կենտրոններ են պետք սփյուռքագիտությամբ զբաղվելու եւ հայկական սփյուռքը հարկ եղած չափով ուսումնասիրելու համար: Սփյուռքի նախարար Հրանուշ Հակոբյանի եւ պետհամալսարանի ռեկտոր Արամ Սիմոնյանի կամքով ստեղծվեց այդ ամբիոնը, որի հիմնական գործունեությունը ուսումնամանկավարժական է, սակայն ուղղվածություններից մեկը գիտական ուսումնասիրություններ կատարելն է: Դրա համար անհրաժեշտ է պատրաստել մասնագետներ, որոնք լրջորեն կզբաղվեն սփյուռքի հիմնախնդիրների ուսումնասիրությամբ՝ սփյուռքի հայ համայնքների պատմությամբ, մշակույթով, կրթական օջախներով, եկեղեցու պատմությամբ, եկեղեցու եւ հայ համայնքների հարաբերություններով եւ այլ հարցերով:

- Ի՞նչ հետաքրքրություն առաջացրեց սփյուռքագիտության ամբիոնը ուսանողների շրջանում, ովքե՞ր դարձան ձեր առաջին դիմորդները:

- Ամբիոնին կից ստեղծված մագիստրատուրայում այժմ սովորում է 11 ուսանող՝ հիմնականում հումանիտար կրթության տարբեր ֆակուլտետներից: Նրանց մեջ կան բանասերներ, արեւելագետներ, ռոմանա-գերմանական լեզուների մասնագետներ, բացառությամբ մեկի, որը կենսաֆիզիկոս է: Ուրախալի է, որ նրանք բավականին լավ են տիրապետում օտար լեզուների, ոմանք գիտեն ոչ միայն անգլերեն, այլեւ իսպաներեն, պորտուգալերեն, թուրքերեն: Օտար լեզուների իմացությունը հաշվի ենք առել հետագայում նրանց գիտական աշխատանքի ուղղորդելու նպատակով: Մագիստրատուրան գործում է մանրակրկիտ մշակված եւ սփյուռքի նախարարության հետ համաձայնեցված ծրագրով:

Հարցն այն է, որ սփյուռքագիտությունը որոշակի չափով առանձնանում է բանասիրությունից, սակայն ընդգրկված է բանասիրության ֆակուլտետում: Կարծում եմ, սփյուռքագիտության մագիստրատուրայի շրջանավարտը պետք է ստանա սփյուռքագետի մասնագիտություն, այլ ոչ՝ մասնագիտացում բանասիրական ֆակուլտետում: Կամենում ենք մասնագիտացումը փոխարինել մասնագիտության, որի համար որոշակի աշխատանք է պահանջվում: Նպատակ ունենք հետագայում բացելու սփյուռքագիտության բաժին, որպեսզի ուսանողը նախ սովորի բակալավրատում, հետո նոր միայն մագիստրատուրայում: Իհարկե, միանգամից մագիստրատուրայում սովորելու փորձը կա մեզանում, բայց համալիր կրթություն ստանալու համար պետք է ունենալ նաեւ բակալավրատ:

- Սփյուռքագետի համար օտար լեզուների իմացությունից պակաս կարեւոր չէ արեւմտահայերենի իմացությունը: Ի՞նչ մակարդակի վրա է դրված արեւմտահայերենի ուսուցումը:

- Անշուշտ, արեւմտահայերենի ուսուցմանը մեծ տեղ է հատկացված՝ 2 տարվա համար 3-4 դասընթաց: Դասավանդելու ենք դասական ուղղագրությունից մինչեւ գրաբարի եւ միջին հայերենի, արեւմտահայերենի եւ արեւելահայերենի առնչություններ: Ունենք փորձառու դասախոսներ, որոնք կարող են պահանջվող մակարդակով արեւմտահայերեն սովորեցնել: Հատուկ ուշադրություն ենք հատկացրել նաեւ արեւմտահայ եւ սփյուռքահայ գրականության ուսուցմանը:

- Սփյուռքագիտությունը որպես գիտություն մեզանում, կարելի է ասել, գոյություն չի ունեցել, անշուշտ, գրվել են մի շարք աշխատություններ, սակայն որպես գիտության առանձին ճյուղ չի ուսումնասիրվել: Ի՞նչ դժվարություններ ունեք այս առումով:

- Իրոք, սփյուռքագիտությունը որպես գիտություն նոր-նոր է ձեւավորվում մեզանում, սակայն մեր վաստակաշատ պատմաբաններից մի քանիսը զբաղվել են հայ գաղթօջախների պատմությամբ, այսօր էլ ունենք սփյուռքի ուսումնասիրությամբ զբաղվող մասնագետներ: Սփյուռքագիտության հիմունքներ առարկան դասավանդում է պատմական գիտությունների դոկտոր Էդվարդ Մելքոնյանը, որը երկար տարիներ զբաղվել է սփյուռքի հիմնախնդիրներով: Հայկական սփյուռքը, ի տարբերություն մյուսների, ունի իր յուրահատկությունները՝ պահանջատիրություն, ազգային ինքնություն, լեզվի պահպանություն, որոնք ուսումնասիրելու համար մեծ աշխատանք է պետք կատարել: Երբեմն մեզ թվում է, թե լավ ենք ճանաչում սփյուռքը, սփյուռքահային, բայց վերջին իրադարձությունները՝ կապված հայ-թուրքական արձանագրությունների հետ, ցույց տվեցին, որ սփյուռքյան իրականությունն ուսումնասիրելու առումով լուրջ անելիքներ ունենք: Հայկական սփյուռքը բազմաշերտ ու բազմատարր է, ունենք ավանդական սփյուռք, որի կողքին վերջին 1-2 տասնամյակում արտագաղթի հետեւանքով ձեւավորվել է նոր սփյուռք՝ միանգամայն տարբեր հոգեբանությամբ, մտածելակերպով, լեզվով: Ավանդական եւ նոր սփյուռքի փոխհարաբերությունների հարցերը եւս չափազանց կարեւոր են մեզ համար:

- Իսկ ի՞նչ կապեր ունեք սփյուռքահայ գիտնականների հետ, նախատեսո՞ւմ եք նրանց հրավիրել դասախոսությունների:

- Ամբիոնը բացելու համար շահագրգիռ ուժեր կային նաեւ սփյուռքում, հետեւաբար ակնկալում ենք նրանց աջակցությունը՝ ստեղծելու փոխադարձ կապեր, այցելություններ: Որոշակի քայլեր արդեն արվել են, եւ կարծում եմ, որ հեռանկարում կունենանք մասնագետներ նաեւ սփյուռքից; Սփյուռքի նախարարության հետ կոնկրետ պայմանավորվածություն կա հանդիպումներ կազմակերպելու Հայաստան ժամանող սփյուռքագետների հետ, որպեսզի ուսանողները հնարավորություն ունենան ճանաչելու նրանց եւ նոր գիտելիքներ ձեռք բերելու: Նպատակ ունենք նրանց հրավիրելու այստեղ գոնե մեկ կիսամյակ դասավանդելու, եթե, իհարկե, մեր միջոցները թույլ տան: Ցանկանում ենք ստեղծել էլեկտրոնային գրադարան, ֆիլմադարան, որպեսզի մեր ուսանողներն ավելի մոտիկից ճանաչեն սփյուռքյան իրականությունը: Գրականության անհրաժեշտությունը մեծ է, սակայն սփյուռքի տարբեր համայնքներում հրատարակվող գրքերը մեզ չեն հասնում, որովհետեւ համալսարանը դրանք չի ստանում: Սփյուռքի մեր հայրենակիցները պետք է իմանան, որ այս ամբիոնն իրենց գիտական կենտրոնն է եւ զարգացման համար կարիք ունի իրենց աջակցության:

- Դուք միանգամայն տեղին նշեցիք, որ լավ չենք ճանաչում սփյուռքը, սփյուռքահային: Ճանաչողության համար կարեւոր դեր ունեն հոգեբանությունը, մշակույթը: Ի՞նչ եք նախատեսում այդ առումով:

- Հաջորդ տարվանից, այսինքն՝ երկրորդ կիսամյակից, ուսումնական ծրագրում ընդգրկված է «Արդի էթնոհոգեբանության խնդիրները եւ հայ սփյուռքը» առարկան, որը կդասավանդի մեր պարսկահայ ասիստենտը: Նրա դասախոսության մեջ մեծ տեղ է հատկացված ազգային ինքնությունը պահպանելու հոգեբանական խնդիրներին: Կարծում եմ, դա հետաքրքրական կլինի նաեւ սփյուռքահայերին: Մենք պատրաստ ենք մեր դասընթացները զետեղել նաեւ ինտերնետում ու կազմակերպել հեռակա ուսուցում, որը թույլ կտա ունենալ նաեւ սփյուռքահայ ուսանողներ: Դա նրանց համար առիթ կստեղծի նաեւ տարին մեկ-երկու անգամ հայրենիք այցելելու: Ինչ վերաբերում է սփյուռքի մշակույթին, պիտի ասեմ, որ, իրոք, քիչ է ուսումնասիրված: Իհարկե, կան գրքեր, բայց դրանք չեն ընդգրկում արդի շրջանը: Օրինակ, եգիպտահայ գաղթօջախի պատմությունը գրված է, բայց արդի շրջանի մասին մեր գիտելիքները սակավ են: Այդպես նաեւ մյուս համայնքներում: Հեռանկարում շատ հարցեր կան, հույս ունենք, որ հետզհետե ամեն ինչ կկարգավորվի:

Հարցազրույցը վարեց
ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆԸ

Քննելով տիրակալների գործն ու խորհուրդներ տալով նրանց

Հազիվ թե հեռավոր Սիբիր ախորված երիտասարդ հեղափոխական Իոսիֆ Ջուղաշվիլու մտքով անցներ, որ իրեն երբեւէ պետք կգան ֆլորենցիացի մտածող Ն. Մաքիավելու աշխատությունները, որոնք նա ուսումնասիրում էր պարապ օրերին: Մինչդեռ իր իշխանության առաջին իսկ տասնամյակում անցյալ դարի մեծագույն բռնակալին հաջողվեց հասատել հսկայածավալ պետության միանձնյա բացարձակ կառավարում, կանգնելով անհամեմատ ավելի բարձր, քան ցարն ինքը: Եվ ինչքա՜ն հոգեհարազատ էին Ստալինի բնույթին ու գործելակերպին իշխանաքաղաքական այն մեթոդները, որոնց շուրջը մերկապարանոց խորհում է Մաքիավելին: Սակայն նրա գործերից հենց մեկն էր դարձել գերտերություն արարողի սեղանի գիրքը:

Երեւանում առաջին անգամ հայերեն թարգմանությամբ լույս տեսավ իտալացի գրող, պատմաբան, քաղաքականագետ Նիկոլո Մաքիավելու հանրահռչակ «Տիրակալը» տրակտատը: Եթե սեղմ արտահայտենք հեղինակի քաղաքական փիլիսոփայության հիմքը, ապա՝ քաղաքականությունը մարդկային գործունեության մյուս ոլորտներից առանձնանում է բարոյականության բացակայությամբ. պետական շահերը անողոքաբար իշխում են անհատի շահերի վրա. չափազանց անարժեք է համարվում մարդկային էությունը որպես այդպիսին:

Մաքիավելու կողմից կառուցվող իդեալական կառավարողի հուշարձանն իր մեջ մարմնավորում է ուժեղ անհատականություն, որն ինքնահաստատվում է առավել թույլ ենթակաների հաշվին. նա նպատակասլաց է, սառնասիրտ, հաշվենկատ, դաժան, անընկճելի կամքով, խորամանկ ու հենգ:

Ինչո՞վ է ապշեցնում այս աշխատությունը: Թվում է, որ գրված լինելով մի քանի դար առաջ, վերաբերում է առավելապես այն ժամանակների քաղաքված ու բզկտված Իտալիային՝ կարոտ ուժեղ ձեռքի: Սակայն թերթել գրքի էջերը եւ որքա՜ն նմանություններ կգտնեք մերօրյա աշխարհի հետ...

- Ցավոք, ես չեմ տիրապետում իտալերենին եւ ստիպված էի «Տիրակալը» թարգմանել ռուսերենից,- **«Ազգի»** թղթակցին ասաց մոսկվաբնակ թարգմանիչ **Ալբերտ Բարսեղյանը**:- Սակայն հարկ եղած դեպքում դիմել եմ բնագրից ռուսերեն թարգմանած իտալագետ Գալինա Մուրավյովային: Հիմնական բարդությունն այն էր, որ «Տիրակալի» ոճը անչափ բարդ է, շատ են մշուշապատ, երկարաշունչ նախադասությունները, աֆորիզմների վերածված խիտ մտքերը եւ այլն, որոնք նախ պետք էր հասկանալ, նոր միայն վերարտադրել, հնչեցնել հայերեն: Ինչպես գրքի վերջաբանում եմ գրել, ես ինքս զարմացած եմ իմ հանդգնությունից, որ ձեռնարկել եմ այս հիրավի հավակնոտ գործը: Թե ինչքանով է դա ինձ հաջողվել, ինչպես ասում են, թող դատեն ընթերցողները:

Գիրքը թարգմանել եմ Մոսկվայում, սակայն, լայն իմաստով, խմբագրական բոլոր ճշգրտումները մտցրել եմ Երեւանում:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Մոսկվա

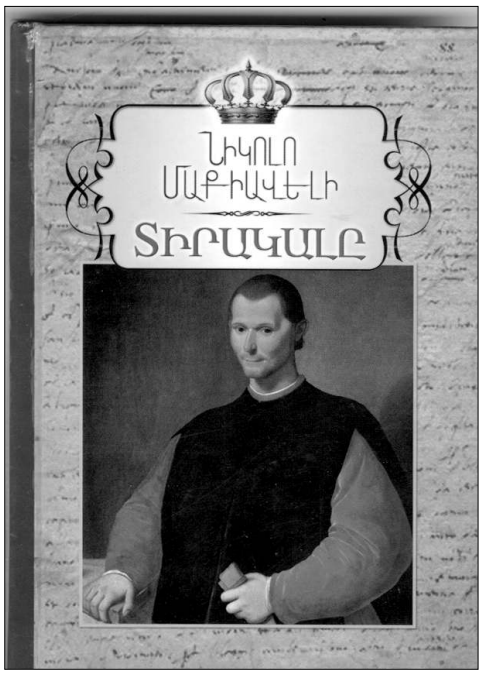

Հ. Գ. «Տիրակալը», անշուշտ, պետք է կարդալ ամբողջովին: Սակայն դժվար է զսպել գայթակղությունը եւ չներկայացնել գոնե մի քանի մեջբերումներ գրքից, որոնք, կարելի է կարծել, «հոգեհարազատ» կլինեն այսօրվա մարդկանց:

«Հիմա անցնեմ այն դեպքերին, երբ մարդն իր հայրենիքի տիրակալ է դառնում ոչ թե ոճրագործությունների ու անօրինակությունների ճանապարհով, այլ համախոհացիների հոժար կամքով, ինչի համար պահանջվում է, իսկն ասած, ոչ թե բաղություն կամ հաջողություն, այլ ավելի շուտ՝ հաջողակ խորամանկություն»:

«Տիրակալին սիրե՞լն է գերադասելի, թե՞ նրանից վախենալը: Ասում են՝ լավն այն է, որ միաժամանակ եւ սիրում են, եւ վախենում: Սակայն սերը դժվարությամբ է համատեղվում վախի հետ, ուստի, եթե հարկադրված ենք ընտրություն կատարել, ապա վախը գերադասելի է»:

«Տիրակալի համար պակաս կարեւոր չէ խորհրդականների ընտրությունը, իսկ թե ինչպիսին կլինեն նրանք՝ լավ, թե վատ, կախված է տիրակալների խոհեմությունից: Իշխողի խելքի մասին ամենից առաջ դատում են ըստ այն բանի, թե ովքեր են շրջապատում նրան»:

«Եթե տիրակալն իշխանությունը ձեռք է բերել ժողովրդի օգնությամբ, պետք է աշխատի չկորցնել նրա համակրանքը, ինչն ամենեւին էլ դժվար չէ, որովհետեւ ժողովուրդը լոկ պահանջում է, որ իրեն չկեղեքեն: Բայց եթե տիրակալին, հակառակ ժողովրդի ցանկության, գահ է բարձրացրել ազնվականությունը, ապա նրա առաջնահերթ ցանկը պիտի լինի շահել ժողովրդի համակրանքը, ինչը նույնպես դժվար չէ, եթե նրան առնի իր հովանու ներքո: Մարդիկ, եթե մի լավ բան են տեսնում նրանց կողմից, ումից չարիք էին սպասում, առանձնահատուկ ձեւով են կապվում բարերարի հետ»:

AZG NEW PDF.qxd 1/12/2010 10:30 PM Page 1

«Միգրացիոն պատերազմներ» Մոսկվայում

Ռուսական լրատվամիջոցների հաղորդմամբ, հունվարի 11-ի երեկոյան Մոսկվայի Նոր Արբաս փողոցում սպանվել է ՀՀ քաղաքացի: Հանցագործությունը կատարվել է «Մոսկվիչկա» առեւտրի կենտրոնին կից շինհրապարակում, ուր աշխատում են հիմնականում միգրանտներ ԱՊՀ երկրներից: «Սովորության համաձայն» գաստարբայտերները նաեւ գիշերում են շինհրապարակում (գործատուները չեն ցանկանում ավելորդ գլխացավանք ունենալ-Հ.Ա.):

«Ինտերֆաքս»-ի տեղեկացմամբ Հայաստանի քաղաքացու ուրին դանակով մահացու հարվածել է Միջին Ասիայի երկրներից մեկի քաղաքացի: Հաղորդվում է նաեւ, որ մոսկովյան ոստիկանությունը դեպքի հետ կապված ձերբակալել է հինգ հոգու՝ բոլորն էլ ԱՊՀ քաղաքացիներ: Այժմ ձերբակալվածները գտնվում են ոստիկանության «Արբաս» բաժանմունքում, կատարվում է հետաքննություն:

Գաղտնիք չէ, որ, ցավոք ուրի, նման հանցագործությունները Մոսկվայում եզակի չեն: Սրանում, անշուշտ մեղքի իրենց բաժինն ունեն միգրանտները, որոնց «շինհրապարակային կյանքը հաճախ հիշեցնում է սովետական բանակի «հին ու բարի ժամանակները»՝ ավանդական «դեդովշչինայով» ու «կամակատարներով»: Որպես կանոն Միջին Ասիայի երկրներից գաղթած միգրանտները «հանդես են գալիս» հիմնականում հենց «կամակատարների դերում», այնինչ կովկասյան միգրանտներին «տրված» է «դեդովշչինայի դերը»: Նման պայմաններն անշուշտ հղի են բազմապիսի հանցագործություններով: Բացառված չէ, որ վերոհիշյալ սպանությունը պարզապես ինքնապաշտպանություն, կամ խոցված ինքնասիրության պաշտպանություն է եղել: Եթե այս ամենին գումարենք նաեւ, որ շաբաթ-կիրակի օրերին, իսկ երբեմն էլ յուրաքանչյուր աշխատանքային օրվա ավարտին շինհրապարակներում բոլորը հարբած են, ապա ակնհայտ են դառնում հանցագործությունների նախապայմանները:

Մյուս կողմից, սակայն, անհնար է չխոսել գործատուների, մեղմ ասած, անփութության մասին, որոնք նախ չեն ապահովվում իրենց աշխատողին Մոսկվայում ապրելու եւ աշխատելու իրավունքով, ավելին՝ վերցնում են նրանցից (կրկին հիմնականում Միջին Ասիական երկրների քաղաքացիներից) անձնագրերը, չեն ապահովում նաեւ խոստացված աշխատավարձով, երբեմն էլ ընդհանրապես գումար չեն տալիս եւ սիրողում են պարզապես ապրել հենց շինհրապարակներում՝ կեղտի մեջ, ավելորդ գլխացավանքից (բնակարան վարձել, տրանսպորտային ծախսեր եւ այլն) խուսափելու համար: Բացի այդ, Մոսկվայի շատ շինհրապարակներում ուղղակի ապահովված չէ անվտանգությունը, սրա հետեւանքով էլ առաջանում են բազմաթիվ դժբախտ պատահարներ:

Այնպես որ, կոնկրետ Մոսկվայում «միգրացիոն հանցագործություններն» ունեն երկու հավասարաչափ մեղավորներ՝ հենց իրենք՝ միգրանտները, եւ տեղաբնակ գործատուները, որոնք իրենց գործունեությամբ, կուտակելով հսկայական գումարներ, խախտում են Ռուսաստանի բազմաթիվ օրենքներ:

ՀՈՎԻԿ ԱՓՅԱՆ

Եվրոպան կրճատում է խոզագրիպի պատվաստանյութերի պաշարները

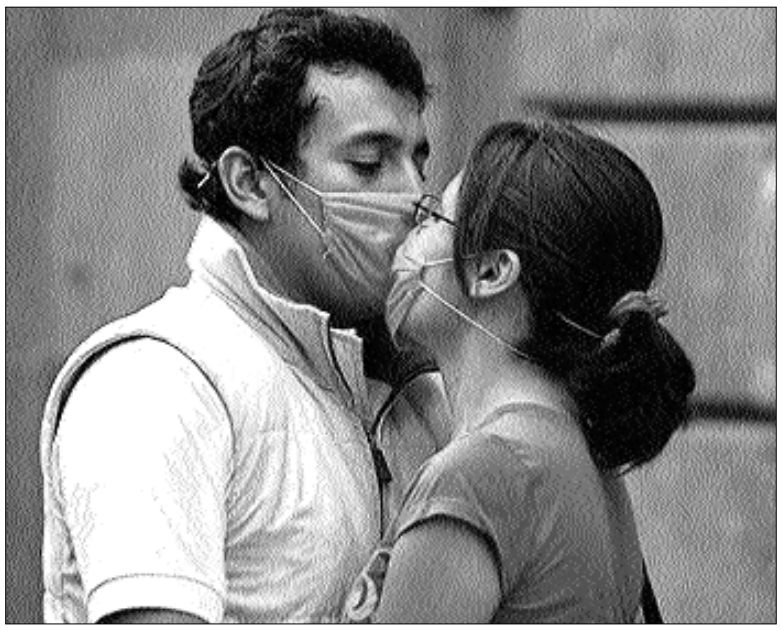

Եվրոպական երկրների եւ ԱՄՆ-ի կառավարությունները չեղյալ են հայտարարում խոզագրիպի պատվաստանյութի պատվերները: Եվրոպայի խորհուրդը հունվարի երկրորդ կեսին Ստրասբուրգում քննարկման թեմա կդարձնի դեղագործական այն ֆիրմաների գործունեությունը, որոնք հիշյալ հիվանդությունը շահարկել են խոշոր պատվերներ ստանալու նպատակով:

Նախաձեռնության հեղինակը հայտնի համաճարակաբան **Վոլֆգանգ Վոդարգն** է, որը Եվրոպայի խորհրդի առողջապահության ենթակոմիտեի ղեկավարն է, հաղորդում է «Նովիե իզվեստիա» թերթը: Վոդարգի կարծիքով, հակագրիպային դեղեր եւ պատվաստանյութեր արտադրող ընկերությունները ճնշում են գործադրել Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության վրա, որն անցյալ տարի սիրողված հայտարարեց խոզագրիպի ընդհանուր համաճարակի մասին: Դա «հարյուրամյակի ամենախոշոր բժշկական սկանդալներից մեկն է», նշում է գիտնականը:

Նրա խոսքերով, վախի սերմերը ցանվել են 5 տարի առաջ, երբ ամենքը սարսափում էին մարդուն փոխանցվող թռչնագրիպի վիրուսի հետագա փոխակերպումից: Խուճապի մթնոլորտում շատ երկրներ ստեղծեցին հակագրիպային «Տամուֆլյուի» եւ պատվաստանյութերի խոշոր պաշարներ: Իսկ այժմ տեղի է ունենում հակառակ երեւույթը:

Այսպես, Ֆրանսիան մտադիր է հրաժարվել իր պատվիրած պատվաստանյութի 94 մլն չափաբաժնի ավելի քան կեսից՝ 50 միլիոնից, Գերմանիան՝ պատվիրված 50 միլիոնի կեսից: Մեծ Բրիտանիան եւ Իսպանիան նույն ճանապարհի վրա են, Հոլանդիան եւ Շվեյցարիան ուզում են իրենց պատվիրած դեղորայքի զգալի մասն ուղարկել ուրիշ երկրներ եւ այլն:

«**Ազգը**» քանիցս անդրադարձել է խոզագրիպի հետ կապված շահարկումներին, մասնավորապես գրելով, որ դեղագործական ընկերությունները խոզագրիպի շնորհիվ արդեն 7 մլրդ եվրո շահույթ են ստացել: Ամենից շատ օգտվել է բրիտանական GlaxoSmithKline ֆիրման, որի պատվերների գումարը գնահատվում է 3,5 մլրդ դոլար:

Բեռլուսկոնին վերսկսել է աշխատանքը

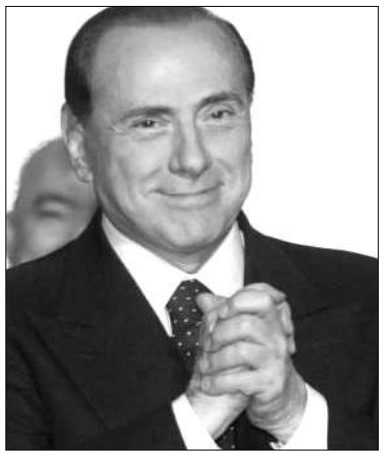

Իտալիայի վարչապետ Սիլվիո Բեռլուսկոնին գրեթե մեկամսյա բացակայությունից հետո վերադարձել է Հռոմի իր նստավայր, հաղորդում է Ասոշիեյթեդ պրես գործակալությունը:

Վարչապետը վերականգնողական բուժման էր ենթարկվում՝ Միլանում դեկտեմբերի 13-ի երեկոյան տեղի ունեցած միջադեպից հետո: Այդ օրը կենտրոնական հրապարակում հանրահավաքի ավարտից հետո անհավասարակշիռ միլանցի Մասսիմո Տարսալյան արձանիկ էր նետել վարչապետի դեմքին, մասնավորապես կոտրելով նրա քիթը եւ երկու ատամները: Հիվանդանոցից հետո բուժումը շարունակվել էր վարչապետի առանձնատանը:

Բեռլուսկոնին չնախատեսված արձակուրդն օգտագործել է սիրային երգերի նոր ալբոմի ձայնագրման նպատակով: Հաղորդում է, որ նրա համահեղինակն է կիթառահար Մարիանո Ամիչելլին, որի հետ համատեղ վարչապետն արդեն թողարկել է չորս ձայնասկավառակ: Բեռլուսկոնիի նոր ալբոմը պետք է թողարկվի 2010-ին:

ՊՊԱՌՆԱԼԻՔՆԵՐ

Պենտագոնը կարող է հարվածել Իրանի միջուկային օբյեկտներին

ԱՄՆ-ը կարող է հարվածել Իրանի միջուկային օբյեկտներին, եթե այդ երկրի հետ վարվող բանակցությունները ձախողվեն եւ իրանական սպառնալիքը դառնա ակնհայտ: Այդ մասին ամերիկյան լրատվամիջոցներին հայտարարել է ԱՄՆ զինված ուժերի Կենտրոնական հրամանատարության ղեկավար Դեւիդ Պետրեուսը: Նրա խոսքերով, ամերիկյան օդուժի հարվածը կլինի հաջող, քանի որ Իրանի միջուկային օբյեկտներն ինչպես հարկն է պաշտպանված չեն:

Գեներալ Պետրեուսը նշել է, որ հարվածի արդյունավետությունը կախված կլինի նրանից, թե դա ինչ ձեւով եւ ինչպիսի միջոցներով կհասցվի: Դեպքերի նման զարգացումը հնարավոր կդառնա դիվանագիտական միջոցների ձախողումից հետո միայն, ընդգծել է գեներալը:

Անցյալ շաբաթ ԱՄՆ վարչակազմը կասկածներ արտահայտեց, որ Իրանը իր միջուկային օբյեկտները հավանաբար թաքցնում է գաղտնի թունելներում: Մասնագետները կարծում են, որ խոսքը հարյուրավոր, գուցե հազարավոր թունելների մասին է: Այդ թունելները մասամբ օգտագործվում են քաղաքացիական նպատակներով:

2009-ի վերջերին Թեհրանը հրաժարվեց ՄԱԳԱՏԷ-ի, ԱՄՆ-ի, Ռուսաստանի եւ Ֆրանսիայի այն առաջարկությունից, որ իրանական ուրանի մեծ մասը հարստացման նպատակով ուղարկվի Ռուսաստան եւ ապա՝ Ֆրանսիա: Փոխարենն Արեւմուտքին մինչեւ հունվարի վերջը ժամանակ տրվեց խորհելու իրանցիների այն առաջարկության շուրջը, որ իրանական թույլ հարստացված ուրանը փուլ առ փուլ փոխանակվի օտարերկրյա հարստացված ուրանի հետ:

Փորձագետները գեներալ Պետրեուսի հայտարարությունը համարում են Իրանի ղեկավարության վրա ճնշում գործադրելու փորձ: Իրանի ԱԳՆ ներկայացուցիչը Պետրեուսի խոսքերը անվանել է «անխոհեմ» եւ ԱՄՆ-ին կոչ է արել դիմելու առավել կառուցողական միջոցների:

Իսրայելը եւս պատրաստ է կանխիկ հարված հասցնել Իրանին եւ քանիցս հայտարարել է այդ մասին: Զորավարժությունների ժամանակ իսրայելական օդուժը մշակում է համապատասխան սցենարներ:

2009-ին գազահանույթի գծով առաջատար դարձավ ԱՄՆ-ը

Գազարդյունահանման ասպարեզում 2009-ին Ռուսաստանն աշխարհում առաջնությունը զիջել է ԱՄՆ-ին: Այս հետեւության է հանգել «Վեդոմոստի» թերթը՝ վերլուծելով ռուսական «Մինէներգոյի» եւ ԱՄՆ էներգետիկ տեղեկատվության վարչության տվյալները:

Օրերս «Մինէներգոյի» հրապարակած պաշտոնական տվյալների համաձայն՝ 2009-ին ՌԴ-ում գազարդյունահանումը կրճատվել է 12,4 տոկոսով, 644,999-ից իջնելով 582,353 մլրդ խոր. մետրի: Իսկ ԱՄՆ-ում միայն հունվար-հոկտեմբեր ամիսներին արդյունահանվել է 620,2 մլրդ խմ գազ:

Ռուսաստանն անցյալում եւս ԱՄՆ-ից պարբերաբար հետ էր մնացել արդյունահանված գազի ընդհանուր ծավալով, բայց գերազանցել էր պորանային, այսինքն՝ վաճառահանվող գազի ծավալներով: 2009-ի պորանային գազի վերաբերյալ դեռ ստույգ տվյալներ չկան, բայց «Վեդոմոստին» ենթադրում է, որ այս ցուցանիշով եւս Ռուսաստանը կզիջի ԱՄՆ-ին, քանի որ 2009-ին ռուսական շուկայում անկումը չափազանց զգալի է եղել: Մինչդեռ ԱՄՆ-ում 10 ամսում գազահանույթն աճել է 2,4 տոկոսով:

ԱՄՆ-ը համարվում է վառելիք ներմուծող, իսկ Ռուսաստանը՝ դրա խոշորագույն արտահանող: Այդուհանդերձ ճյուղում ԱՄՆ-ի առաջատար դառնալը կարող է ազդել ՌԴ գազային ընկերությունների վրա: Այսպես, «Գազպրոմը» մտադիր է առաջիկա տարիներին ամրապնդել իր ներկայությունը հեղուկ գազի շուկայում, որտեղ ավանդաբար ուժեղ են ԱՄՆ-ի դիրքերը: Այդ նպատակով շատ խոշոր նախագծեր են ձեռնարկվում Յամալում, Հեռավոր Արեւելքում եւ Բարենցի ծովում: Պահանջվում են միլիարդանոց ներդրումներ: Եթե ԱՄՆ-ն այսուհետեւ էլ ավելացնի արդյունահանման ծավալները, ապա հեղուկ բնական գազի շուկայում մրցակցությունն էլ ավելի կուժեղանա:

Բացի դրանից, հեղուկ գազի անչափ մեծ առաջարկը էժանացնում է գազը, ինչը բացասաբար է անդրադառնում Եվրոպային «Գազպրոմի» մատակարարումների վրա:

CIA Factbook-ի տվյալներով, գազի ապացուցված պաշարների գծով ԱՄՆ-ն աշխարհում զբաղեցնում է 5-րդ տեղը, իսկ առաջատարը Ռուսաստանն է:

ՉԺՀ-ն հակահրթիռային կայանք է փորձարկել եւ զգուշացնում է ԱՄՆ-ին

ՉԺՀ իշխանությունները հայտարարել են փոքր եւ միջին հեռահարության հրթիռներից պաշտպանող հակահրթիռային կայանքի «հաջող» փորձարկման մասին: Սինհուա գործակալությունը հաղորդում է, որ «փորձարկման նպատակն ապահովված է»:

BBC-ն նշում է, որ փորձարկումից մի քանի օր առաջ ԱՄՆ-ը որոշել էր Տայվանին վաճառել Patriot զենիթային հրթիռահամալիրներ, անտեսելով պաշտոնական Պեկինի բողոքները: ՉԺՀ-ն Տայվանը համարում է իր նահանգը եւ ԱՄՆ-ին զգուշացրել է, որ կարող է խզել երկկողմ դիվանագիտական հարաբերությունները, եթե զինավաճառքի գործարքը կայանա:

Փորձագետների գնահատումների համաձայն, ՉԺՀ իշխանությունները փորձում են ստեղծել այնպիսի ծովուժ, որը կկարողանար ամերիկյան բանակին դիմակայել ի դեպս ՉԺՀ-Տայվան պատերազմի:

AZG NEW PDF.qxd 1/12/2010 10:30 PM Page 1

Ցուցահանդես նվիրված եգիպտական երգիծանկարչության ռահվիրային

«ՀԲԸՄ-ի Կահիրեի մասնաճյուղի եւ Ալեխսանդրիայի (Եգիպտոս) նորակառույց Ալեխսանդրինա գրադարանի համատեղ ջանքերով գրադարանի հրաշագեղ դահլիճներում դեկտեմբերի 9-ից մինչեւ 29-ը գործել է անվանի հայ երգիծանկարիչ Ալեխսանդր Սարուխանի (1898-1977) մոտ 100 ստեղծագործությունների ցուցահանդեսը», տեղեկացնում է Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության կայքը: Բացմաարարողությանը ներկա են եղել վերոնշյալ գրադարանի արվեստի կենտրոնի տնօրեն Շերիֆ Մոհիեդդինը, ճանաչված արվեստաբաններ Մուսթաֆա Էլ-Ռազզալը եւ Ֆարահաս Գոմաան, որոնք իրենց խոսքերում անդրադարձել են Սարուխանի ընդհանրապես երգիծանկարչության եւ մասնավորապես 20-րդ դարի եգիպտական քաղաքական կյանքի երկրորդ եւ երրորդ քառորդի վրա ունեցած նշանակալի ազդեցությանը, մեծապես գնահատելով նրա անզուգական տաղանդը: Ներկա են եղել նաեւ ՀԲԸՄ-ի Կահիրեի եւ Ալեխսանդրիայի մասնաճյուղերի ատենապետներ դոկտ. Վիգեն Ճիզմեջյանն ու Սարգիս Վարձոեսյանը, Սարուխանի դուստրը՝ Սեդա Ներեսյանն ու ընտանիքի մյուս անդամները:

Սարուխանը եգիպտական քաղաքական ծաղրանկարչության ռահվիրաներից էր: Նրա այդ ժանրի առաջին նկարն իսկ (տպագրված «Ռոզ էլ-Յուսֆ» պարբերականի 1928 թվի 123-րդ համարի 7-րդ էջում) համընդհանուր գնահատանքի արժանացավ եւ համբավ բերեց նրան: Այդ համբավը նա վայելեց մինչեւ իր մահը՝ 1977 թվի հունվարի 1-ին, երբ «Էլ-Ախբար» թերթում տպագրվեց իր վերջին ծաղրանկարը: Ալեխսանդրիայի ցուցահանդեսը եւ նրա բացմանը ներկա գտնվող ավելի քան 300 այցելուները, որոնց մեծ մասը, ըստ հաղորդագրության, եղել են երիտասարդներ, ապացույց է այն փաստի, որ այդ համբավը դեռեւս շարունակում է վառ մնալ: Ցուցադրված գործերի մեծ մասը համարվում են «դասական գլուխգործոցներ», որովհետեւ տիպական յուրահատկությամբ են բնորոշում Եգիպտոսի պատմության հիշարժան տարեթվերը: Իսկ նրա ստեղծած «Էլ-Մասրի էֆենդի» հավաքական եգիպտացու կերպարը՝ պարզապես անմոռանալի է:

Բացի արաբական մամուլից, նա նաեւ Եգիպտոսի օտարալեզու («La Bourse Egyptienne», «Image», «Le Progres Egyptien» եւ այլն) եւ հայատառ («Արեւ», «Սկավառակ» եւ այլն) մամուլի հետ է մշտապես համագործակցել: Մասնակցել է մի շարք արտասահմանյան ցուցահանդեսների Լիբանանում, Սիրիայում, Ռումինիայում, Կանադայում եւ ԱՄՆ-ում: Այս վերջինում նրան 1960-ին շնորհում են «Ծաղրանկարներ հանուն խաղաղության» արծաթե շքանշանը, իսկ Կանադայում 1973-ին՝ «Երգիծանկարչության նահապետ» տիտղոսը: Կահիրեի կառավարչի 2006 թվականի նոյեմբերի N 2669 հրամանագրով Հելիոպոլիս թաղամասի Հուզիա շրջանում մի փողոց կոչվել է նրա անունով որպես Եգիպտոսի լրագրության պատմության մեջ քաղաքական կյանքը պատկերող երգիծանկարչության հիմնադիր:

Նրա հրատարակած գործերից հիշատակության արժանի են «Այս պատերազմը» («Cette Guerre»), «Տե՛ս խօսքերդ», «Մենք մեր ակնոցով», «Մեծապատիւ մուրացկաններ» եւ «Ընկեր Փանջունի» գիրքալբոմները: Ունի նաեւ զավեշտական մի քանի պիեսներ, որոնցից ամենաշատ բեմադրվածը «Մենք հայերէն չենք գիտեր»-ն է (1968 թ.): Մյուսների թվում են «Այրէ ինչ որ պաշտեցիր» (1971), «Ուրբաթ կիսանիմ՝ թաղումս պատրաստեցէք» (1971) եւ «Ես քեզ գովեմ, դուն՝ զիս» (1974) թատերախաղերը, որոնցում արծարծվում են արեւմտահայության խարազանելի բարքերը:

Սարուխանը փնտրված հասարակական գործիչ էր, Ռամկավար ազատական կուսակցության ղեկավարներից, եւ իր գործուն մասնակցությունն էր բերում ազգային, բարեգործական եւ մշակութային միությունների ձեռնարկներին:

Հ. ԾՈՒԼԻԿՅԱՆ

Գնահատելի նվիրում՝ լուսավոր ու խորախորհուրդ հետագծով

Նոյեմբերի 26-ին լրացավ հայ դպրոցի ու կրթության, մանկավարժական գիտության նվիրյալներից մեկի՝ Ռոմա Հայրապետի Դալլաքյանի ծննդյան 80-ամյակը: Նրա գիտակցական ամբողջ կյանքը եղել է անձնուրաց նվիրում իր նախընտրած բնագավառին, հայրենի երկրին ու ժողովրդին:

Ռոմա Դալլաքյանը ծնվել է Արցախի Թալիշ գյուղում 1929 թ. նոյեմբերի 26-ին, դերձակի ընտանիքում: 1945-ին ավարտելով հայրենի գյուղի միջնակարգ դպրոցը՝ ընդունվում եւ ավարտում է Ստեփանակերտի ուսուցչական ինստիտուտը, ապա՝ Երեւանի մանկավարժական ինստիտուտը՝ ստանալով հայոց լեզվի ու գրականության ուսուցչի որակավորում: 1947-48 ուսումնական տարում, որպես հայոց լեզվի ուսուցիչ, աշխատել է հայրենի գյուղի միջնակարգ դպրոցում, ապա՝ Արցախի Հասանղայա գյուղի դպրոցի ուսմասվար եւ հայոց լեզվի ու գրականության ուսուցիչ, հետո՝ Ղահրիլար գյուղի դպրոցի տնօրեն: 1950-70 թվականներին նա Երեւանի Սպանդարյանի անվան միջնակարգ դպրոցի հայոց լեզվի ու գրականության ուսուցիչ էր (1958 թ. օգոստոսից մինչեւ 1970 թ. հունիսն աշխատել է համատեղությամբ):

1958-60 թվականներին «Սովետական դպրոց» թերթի պատասխանատու քարտուղար էր: 1960-61 թթ. աշխատել է Երեւանի Սպանդարյանի շրջժողկրթբաժնում, որպես դպրոցական տեսուչ:

1961-63 թթ. վարել է «Սովետական մանկավարժ» ամսագրի պատասխանատու քարտուղարի պաշտոնը: 1963-1970 թվականներին նա նույն ամսագրի գլխավոր խմբագիրն էր, որ գնահատելի գործ կատարեց ամսագրի կշիռն ու բովանդակությունը, հեղինակությունը բարձրացնելու, հեղինակների ցանկն ավելացնելու, շրջանառությունը մեծացնելու, տպաքանակը հավելելու, թեմատիկ բովանդակությունն ու գիտականությունը հարուստացնելու ու խորացնելու, նոր հավելվածներ ստեղծելու ուղղությամբ:

1970 թ. հունիսին Ռ. Դալլաքյանը նշանակվում է Երեւանի քաղխորհրդի գործկոմի ժողկրթության բաժնի վարիչի պաշտոնում, որ շարունակվում է մինչեւ 1975 թ. վերջերը: 1975 թ. վերջերից մինչեւ 1978 թ. սկզբները Ռ. Դալլաքյանն ստանձնեց Հանրապետության մանկավարժական գիտությունների գիտահետազոտական ինստիտուտի տնօրենի՝ գիտական գծով տեղակալի, ապա նաեւ տնօրենի պաշտոնակատարի պարտականությունները: 1978-1988 թթ. Ռ. Դալլաքյանն զբաղեցնում էր հանրապետության բարձրագույն եւ միջնակարգ մասնագիտական կրթության նախարարության միջնակարգ մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների վարչության պետի պաշտոնը: 1988-91, 1991-92 թթ. Ռ. Դալլաքյանը նույն նախարարությունում զբաղեցնում էր հայոց եւ ռուսաց լեզուների բաժնի վարիչի, հետո էլ առաջին կարգի մասնագետի պաշտոնները:

1993-1996 թթ. Ռ. Դալլաքյանն ավագ գիտաշխատողի կարգավիճակով աշխատում էր հիշյալ նախարարության բարձրագույն կրթության պրոբլեմների գիտահետազոտական կենտրոնում:

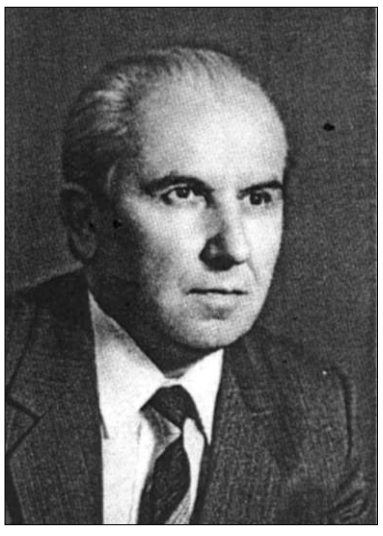

1991 թ. սեպտեմբերից, 1995 թ. սեպտեմբերից, 2000 թ. սեպտեմբերից ցայսօր, որպես հայոց լեզվի դասախոս, Ռ. Դալլաքյանն աշխատում է Երեւանի «Հրաչյա Աճառյան» համալսարանում, Երեւանի դասական փորձագիտության եւ հոգեբանության ինստիտուտում, Ռուսաստանի Դաշնության ձեռներեցության ակադեմիայի Երեւանի մասնաճյուղում: 1997 թ. հունվարից մինչեւ 2008 թ. հունվարը Ռ. Դալլաքյանը զուգահեռաբար աշխատել է Գավառի պետական համալսարանում, տարել հայոց լեզվի ամբիոնի վարիչի պարտականությունները եւ դասավանդել հայագիտական մի քանի առարկաներ:

Ունենալով մաքուր լեզու, բանասիրական խոր գիտելիքներ, մանկավարժական բարձր հատկանիշներ՝ նա տասնամյակներ անընդմեջ աշակերտների եւ ուսանողների ուրտերում, հոգեմտավոր աշխարհում բորբոքք է պահել անափ սերը ոսկեդենիկ հայոց լեզվի, հայ դպրության նկատմամբ: Նա հայեցի կրթության եւ դաստիարակության ջերմեռանդ ջատագովն ու նվիրյալն է: Նրա գործնական, մանկավարժական, ստեղծագործական աշխատանքը եւ 400-ից ավելի հոդվածները, մեկ տասնյակից ավելի լեզվաբանական գրքերը, դպրոցական դասագիրքը, ձեռնարկները մեր գնահատման փաստական վկայություններից են:

Ռ. Դալլաքյանը ոչ միայն կրթության եւ մանկավարժական գիտության շնորհալի կազմակերպիչ է, այլեւ խորագիտակ մանկավարժ, բանասեր, տեսաբան ու գիտնական: Եվ նրա բազում գիտամեթոդական, լեզվագիտական, գրականագիտական հոդվածները, որ սփռված են տարբեր թերթերում (այդ թվում եւ սփյուռքահայ), ամսագրերում, գիտական ժողովածուներում, գրքերը իրենց մեջ ամփոփում ու խտացնում են հայ դպրոցի ու կրթության կազմակերպական խնդիրները, հայոց լեզվի ուսուցման տեսության ու գործնականության բազմաթիսի հիմնահարցերը:

Քանակով շատ ու բազմաբնույթ են Ռ. Դալլաքյանի հրապարակումները, որոնցից մի քանիսի մասին մամուլը դրվատական հոդվածներ է տպագրել, բայց բոլորն արժանի են խոր ուսումնասիրության ու գիտական ընդհանրացման:

1966 թ. հոկտեմբերի 1-ին Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի նախագահության հրամանագրով Ռ. Դալլաքյանին շնորհվել է ՀԽՍՀ Վաստակավոր ուսուցչի կոչում:

1971-ին պարգեւատրվել է «Աշխատանքային կարմիր դրոշ»-ի շքանշանով, տարբեր տարիներ պարգեւատրվել է մեդալներով, միութենական եւ հանրապետական բազմաթիվ պատվոգրերով, շնորհակալագրերով:

Ռ. Դալլաքյանը մանկավարժական գիտությունների թեկնածու է, մանկավարժական գիտությունների միջազգային ակադեմիայի (Մոսկվա) իսկական անդամ, ակադեմիկոս: 1965 թվականից Հայաստանի ժուռնալիստների միության անդամ է, 1969 թ. դեկտեմբերից մինչեւ ԽՍՀՄ-ի փլուզվելը՝ ԽՍՀՄ ժուռնալիստների միության անդամ:

Եվ կենսագրական այս համառոտ ակնարկը ներկայացնում է Ռ. Դալլաքյանի անցած կյանքի իմաստավոր ու վաստակաբեռ ուղին, որ կրթության կազմակերպչի, գիտնական մանկավարժի ու բանասերի գնահատելի նվիրում է՝ լուսավոր ու խորախորհուրդ հետագծով:

Ցանկանք նրան երիտասարդական կորով, առավել բեղուն մանկավարժական, գիտահետազոտական գործունեություն՝ ի շահ հաստատվող սերնդի հայեցի կրթության, մասնագիտական խոր պատրաստության:

ՍԵՐԳԵՅ ՄԵԼՔՈՒՄՅԱՆ
գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր
14.11.09 թ.

ՊՈՒԻՍ

«Օսեփ ստուդիայի» պատմական արխիվների բացահայտումը

Տասը տարիների ուսումնասիրություններից հետո սոցիոլոգ Թայֆուն Սերթքասը թուրքերեն եւ անգլերեն լեզուներով լույս է ընծայել «Օսեփ ստուդիան» («Արաս» հրատարակչատուն) հատորը, որտեղ բացահայտում է Թուրքիայի մոռացության մատնված ականավոր լուսանկարիչներից՝ հայազգի Հովսեփ Մինասյանի (Օսեփ Մինասօղլու) կյանքի պատմությունը, որպես այդ ասպարեզում առաջամարտիկներից մեկի: Այս մասին է գրում «Արմինյն միրոր սփեթեյթր» շաբաթաթերթի նոյեմբերի 14-ի համարը, հենվելով «Հյուրիեթ դեյլի նյուսի» լրատվության վրա:

Մինասյանը իր եղբոր նվիրած «Ագֆա» մակնիշի լուսանկարչական ապարատով սկսել է նկարել փոքր տարիքից: 1950-ականներին լուսանկարչության տեխնիկային ավելի մոտիկից է ծանոթանում ամերիկյան «Կոդակ» ընկերության մասնագետների հետ ազատ ժամերին շփվելով: Նա հարուստ ընտանիքից է սերում եւ ուսումը ստացել է Բեյօղլուի Սեն Բենուա ֆրանսիական դպրոցում, որտեղ միայն առանձնաշնորհյալներն են հաճախել: Բայց երկրորդ աշխարհամարտի (1942-ին) սահմանված «հարստության հարկը» ինչպես շատ ուրիշ հարուստների, հարվածել է նաեւ նրա ընտանիքին: Ըստ թերթի հաղորդագրության, ովքեր չեն կարողացել վճարել այդ հարկը, ուղարկվել են աշխատանքային գաղութներ Էրզրումի նահանգի «Կալե» քաղաքում: Ոչ մահմեդական տարրերի ֆինանսական անկախությանը խփող այս շարժումը հետագայում՝ 1955 թվի սեպտեմբերի 6-7-ի իրադարձությունների ժամանակ էլ ավելի է սրվել, ամոթալի հետք թողնելով Թուրքիայի պատմության վրա: Լարվածությունը ուժեղացել է Թուրքիայի եւ Հունաստանի միջեւ՝ Կիպրոսի հարցի առնչությամբ: Մի փոքր կայծ եւ պայթյուն կառաջանար հասարակության շրջանակներում: Դա տեղի է ունեցել սեպտեմբերի 6-ին, երբ «Իսթանբուլ էքսպրես» թերթի հաղորդագրությունից պարզվել է, որ Թեսալոնիկեում ռմբակոծվել է Աթաթուրքի տունը: Ժողովուրդը դուրս գալով՝ փողոցներում հարձակման է ենթարկել հույներին, հայերին եւ հրեաներին: Մինասօղլուի ընտանիքը նույնպես մեծապես տուժել է: Հովսեփը ստիպված է եղել դուրս գալ դպրոցից: «Կոդակը» փակել է իր մասնաճյուղը Թուրքիայում: Բայց համապատասխան բնութագրեր ձեռք բերած լինելով Օսեփը կարողացել է նախ Բեյրութ մեկնել, ապա անցնել Փարիզ:

Իր այս ոդիսական պատմության վկայություններն են մոտ 6.500 լուսանկարները, որոնց Թայֆուն Սերթքասը հայտնաբերել է Թարլաբայում գտնվող նրա մեկսենյականոց տնից: Այդ բոլորը նա տեղադրել է իր գրքում: Միաժամանակ դրանց ցուցահանդեսն է կազմակերպել «Նոն» պատկերասրահում:

«Հյուրիեթ դեյլի նյուսին» տված հարցազրույցում Թայֆունն ասել է. «Վերջին հինգ տարիների ընթացքում ես հասկացա, որ գործ ունեմ լեգենդի հետ: Նրա լուսանկարները Թուրքիայի ժամանակակից պատմության լուռ վկաներն են»:

Մինասօղլուի փարիզյան արկածախնդրությունը վերջ է գտնում Ալժիրի հետ 1956-ին բռնկված պատերազմի հետեւանքով: Նա տիպված է լինում Ստամբուլ վերադառնալ, որտեղ «Սիրեջի» թաղամասում իր ստուդիան է բացում: Հետո տեղափոխվում է «Թախսիմ», որտեղ ավելի մեծ ու հարմար լուսանկարչատուն է հիմնում: Այդ վայրը մինչեւ օրս էլ հիշվում է որպես «ռեստուր անող» առաջին լուսանկարչատունը: Նրա մոտ նկարված դերասան-դերասանուհիները շուտով համբավավոր են դարձել, շնորհիվ իր «վարպետության»: Բայց նա լուսանկարել է նաեւ քաղաքագետների եւ դեսպանների, որոնց նկարները տպագրվել են թուրքական առաջատար ամսագրերում: Թուրքիայի Հոլիվուդը՝ Եիլչամը նոր կինոաստղերով է հարստացել:

«Ես պրոֆեսիոնալ էի եւ Թուրքիան էլ այդ ժամանակ ավելի ազատամիտ վերաբերմունք ուներ կանանց նկատմամբ, քան հիմա», ասել է թղթակցին Հովսեփ Մինասյանը:

Հ. Ծ.

AZG NEW PDF.qxd 1/12/2010 11:29 PM Page 1

Լիլիթ Մկրտչյանի վարկանիշը ռեկորդային է նրա կարիերայում

Մագնուս Կառլսենը գլխավորեց դասակարգման ցուցակը

ՖԻԴԵ-ն հրապարակել է աշխարհի ուժեղագույն շախմատիստների դասակարգման հերթական ցուցակը: Այն գլխավորում է նորվեգացի գրոսմայստեր Մագնուս Կառլսենը: Նախորդ ցուցակի համեմատ, Կառլսենը 9-ով ավելացրել է վարկանիշը եւ 2810 գործակցով ստանձնել է առաջատարի դերը: Կառլսենը շրջանցեց բուլղարացի Վեսելին Թոփալովին (2805), որն իր վարկանիշը նվազեցրել է 5-ով:

Հայաստանի շախմատիստներից լավագույն արդյունքն ունեցող Լեւոն Արոնյանը 5-ով նվազեցրել է վարկանիշը (2781) եւ 4-րդ հորիզոնականից տեղափոխվել է 5-րդ տեղ: Նրան շրջանցեց ռուսաստանցի Վլադիմիր Կրամնիկը, որը մեծ առաջընթաց է ունեցել՝ վարկանիշն ավելացնելով 16-ով: Այժմ Կրամնիկի վարկանիշը 2788 է, ինչը նրան հնարավորություն ընձեռեց մասնակցելու աշխարհի չեմպիոնի կոչման 8 հավակնորդների մրցաշարին: Իր տեղը 3-րդ հորիզոնականում պահպանել է աշխարհի ներկայիս չեմպիոն Վիշվանաթան Անանդը (2790), որն ապրիլին շախմատային թագը Սոֆիայում կվիճարկի Վեսելին Թոփալովի հետ:

Լավագույն տասնյակում տեղ են զբաղեցրել նաեւ Բորիս Գելֆանդը (2761), Վուգար Հաշիմովը (2759), Վասիլի Իվանչուկը (2749), Յու Վանգը (2749) եւ Պյոտր Սվիդլերը (2744):

Բացի Լեւոն Արոնյանից, աշխարհի 100 ուժեղագույն շախմատիստների ցանկում տեղ են զբաղեցրել եւս 4 հայ գրոսմայստերներ: Սլովակիայում բնակվող Սերգեյ Մովսիսյանը 2708 վարկանիշով 29-րդ տեղում է: Նա վարկանիշը նվազեցրել է 10-ով: Նախորդ ցուցակում Մովսիսյանը 22-րդ տեղում էր: Գաբրիել Սարգսյանը 4-ով ավելացնելով վարկանիշը (2680), 51-րդ տեղից տեղափոխվել է 48-րդ հորիզոնական: Իսկ ահա Վլադիմիր Հակոբյանը զգալի հեռընթաց է արել: Նա 22-ով նվազեցրել է վարկանիշը (2678) եւ 35-րդ տեղից նահանջել է 49-րդ հորիզոնական: Դասակարգման նախորդ ցուցակում Հակոբյանն էլիտար շախմատիստների թվում էր 2700 վարկանիշով: Իր ցուցանիշը վաստակել է նաեւ Արման Փաշիկյանը: Վարկանիշը նվազեցնելով 9-ով, Փաշիկյանը 2647 գործակցով 71-րդ տեղից նահանջել է 94-րդ հորիզոնական:

Տարիներ շարունակ կանանց վարկանիշային ցուցակը գլխավորում է հունգարուհի Հուդիթ Պոլգարը (2682), որը վաղուց գերադասում է հանդես գալ տղամարդկանց մրցաշարերում: Ճիշտ է, ասիճանաբար նրան է մոտենում հնդիկ շախմատիստուհի Համպի Կոներուն (2614), որը զբաղեցնում է 2-րդ տեղը: Լավագույն տասնյակում են նաեւ Հոու Յիֆանը (2590), Անտուանետա Ստեֆանովան (2545), Նադեժդա Կոսինցեւան (2533), Պիա Կրամլինգը (2528), Աննա Մուզիչուկը (2523), Ալեքսանդրա Կոստենյուկը (2523), Կատերինա Լահնոն (2518) եւ Տատյանա Կոսինցեւան (2515):

Աշխարհի ուժեղագույն շախմատիստուհիների ցանկում ընդգրկված են Հայաստանի 3 ներկայացուցիչներ: Ամենաբարձր դիրքը զբաղեցնում է Լիլիթ Մկրտչյանը: Նա 2503 վարկանիշով 16-րդ տեղում է: Լիլիթը մարզական իր կարիերայում հասավ ամենաբարձր վարկանիշին՝ առաջին անգամ հասնելով 2500-ի սահմանագիծը: Նոյեմբերին հրապարակված ցուցակում Լիլիթը 2492 վարկանիշով 18-րդ տեղում էր:

18-րդ հորիզոնականում է հանգրվանել Էլինա Դանիելյանը 2495 վարկանիշով: Նախորդ ցուցակի համեմատ Էլինան 4-ով նվազեցրել է վարկանիշը եւ 2 հորիզոնականով նահանջել է: Էլինայի համար ռեկորդային է եղել 2008-ի հոկտեմբերի դրությամբ 2513 վարկանիշը, որով հայ շախմատիստուհին եզրափակել է լավագույն տասնյակը: Լիլիթ Գալոյանը 2374 վարկանիշով 87-րդ տեղում է:

Մինչեւ 20 տարեկան երիտասարդների ու աղջիկների 20 լավագույնների ցանկում Հայաստանը ներկայացուցիչ չունի: Երիտասարդ շախմատիստների ցուցակը գլխավորում է այս տարի 20-ամյակը նշող Մագնուս Կառլսենը: Անցած տարի այդ ցանկում ընդգրկված էր Զավեն Անդրեասյանը, որը տարիքի պատճառով արդեն դուրս է մնացել ցուցակից: Աղջիկների դասակարգման ցուցակի առաջատարը 16-ամյա չինացի Հոու Յիֆանն է (2590):

ՖԻԴԵ-ն նաեւ դասակարգում է երկրները՝ հաշվի առնելով յուրաքանչյուրի 10 ուժեղագույն շախմատիստների միջին վարկանիշը: Այս ցուցանիշով Հայաստանը ՖԻԴԵ-ի անդամ 119 երկրների ցանկում եզրափակում է լավագույն տասնյակը: Հայաստանի միջին վարկանիշը 2632 է: Իսկ 10 ուժեղագույն շախմատիստների ցանկն այսպիսին է. Լեւոն Արոնյան՝ 2781, Գաբրիել Սարգսյան՝ 2680, Վլադիմիր Հակոբյան՝ 2678, Արման Փաշիկյան՝ 2647, Տիգրան Պետրոսյան՝ 2627, Զավեն Անդրեասյան՝ 2613, Հրանտ Մելիքյան (2583), Աշոտ Անասասյան (2578), Ռաֆայել Վահանյան (2568), Արսաշես Մինասյան (2561):

Երկրների ցանկում առաջատարի դերը պահպանել է Ռուսաստանը (2727), որին հաջորդում են Ուկրաինան (2691), Իսրայելը (2647), Չինաստանը (2643), Ադրբեջանը (2639), ԱՄՆ-ը (2635), Հնդկաստանը (2635), Հունգարիան (2634) եւ Ֆրանսիան (2634): Վրաստանը 14-րդ տեղում է, թուրքերը հանգրվանել են 44-րդ հորիզոնականում:

Կգլխավորի՞ Հիդինգը «Յուվենտուսը»

Իտալական լրատվամիջոցները տեղեկատվություն են հրապարակել, որի համաձայն ՌԴ հավաքականի գլխավոր մարզիչ Գուս Հիդինգը շուտով կգլխավորի Թուրինի «Յուվենտուսը»: Ակումբի ղեկավարությունը որոշել է, որ եթե Իտալիայի գավաթի խաղարկության առաջիկա խաղում «Յուվենտուսին» չհաջողվի հաղթել «Նապոլիին», ապա Հիդինգը կգլխավորի թիմը: Ըստ Corriere dello Sport-ի, Հիդինգի հետ արդեն պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել: Վերջինս համաձայնվել է տարեկան 5 մլն եվրո աշխատավարձով մարզել «Յուվենտուսը»:

Իտալիայի առաջնությունում «Միլանից» 0-3 հաշվով կրած պարտությունից հետո «Յուվենտուսի» ղեկավարության համբերության բաժակը լցվեց: Թիմի գլխավոր մարզիչ Ջիրո Ֆեռարան վերջին զգուշացումը ստացավ: Սակայն Ֆեռարան հերթական պարտությունից հետո էլ հրաժարվեց հեռանալ թիմից:

«Հրաժարականի մասին չեմ մտածում, պաշտոնիս էլ վտանգ չի սպառնում: Իմ մտածմունքն այժմ այն է, թե ինչպես թիմը դուրս բերեմ այս դժվարին իրավիճակից: Մյուս բաների համար գոյություն ունի ակումբի ղեկավարություն: Լավ եմ հասկանում թիմի երկրպագուներին, որոնք «Միլանի» հետ խաղում բուռն կերպով էին արտահայտում իրենց վրդովմունքը: Սակայն երբ սկսենք հաղթել, ամեն ինչ այլ կերպ կընթանա», նշել է Ֆեռարան:

Ըստ իտալական լրատվամիջոցների, Ռուսաստանի ֆուտբոլային միությունը դեմ չի լինի, որպեսզի Հիդինգը գլխավորի «Յուվենտուսը»: Նրա պայմանագրի ժամկետը ՌԴ ֆուտբոլային միության հետ լրանում է այս տարվա հուլիսին 1-ին: Առայժմ հայտնի չէ, թե արդյոք կերկարաձգվի՞ պայմանագիրը, թեեւ կողմերը բազմիցս հայտարարել են, որ պատրաստ են երկարաձգել ժամկետը:

Գուս Հիդինգի գործակալը հրաժարվել է մեկնաբանել «Յուվենտուսը» գլխավորելու մասին պտտվող լուրերը: Նա միայն նշել է, որ Հիդինգը վերադարձել է Քենիայից, որտեղ անցկացնում էր արձակուրդը:

ՇԱԽՄԱՏ

Մեդալ նվաճելը դարձավ իրական

Շախմատի աշխարհի թիմային առաջնության նախավերջին՝ 8-րդ տուրում Հայաստանի հավաքականն անչափ կարեւոր հաղթանակ տոնեց աղյուսակը գլխավորող ԱՄՆ-ի ընտրանու նկատմամբ: Մեր թիմի հաջողությունն աղահովեց Լեւոն Արոնյանը՝ հաղթելով Հիկարու Նակամուրային, որը մինչ այդ անցկացրած 6 պարտիաներում 5,5 միավոր էր վաստակել: Առաջինն իրենց մրցավեճն ավարտեցին 4-րդ խաղատախտակի վրա խաղացող Տիգրան Պետրոսյանն ու Վարուժան Հակոբյանը: Այնուհետեւ խաղաղ դաշն կնքեցին Արման Փաշիկյանն ու Յուրի Շուլմանը, Վլադիմիր Հակոբյանն ու Ալեքսանդր Օնիշչուկը:

8 տուրից հետո հայ շախմատիստները 10 միավորով 5-րդ տեղում են: Ավարտական տուրում ՀՀ հավաքականը կմրցի Եգիպտոսի ընտրանու հետ: Հաղթանակի դեպքում մեր շախմատիստները կհավակնեն բրոնզե մեդալներին:

Հաղթելով Եգիպտոսի ընտրանուն (3,5-0,5), ռուսները վաստակեցին 13 միավոր ու գլխավորեցին աղյուսակը: 12 միավորով երկրորդ տեղում ամերիկացիներն են: 11 միավորով 3-րդ տեղում են ադրբեջանցիները, որոնք 3-1 հաշվով պարտության մատնեցին հույներին: Նույնքան միավոր ունեն նաեւ հնդիկները՝ հաղթելով Իսրայելի հավաքականին (2,5-1,5): Նույնպիսի հաշվով բրազիլացիները հաղթեցին թուրքերին:

Վնասվածքը կրկին խանգարեց Նալբանդյանին

Նոր Զելանդիայի Օքլենդ քաղաքում մեկնարկած թենիսի մրցաշարում պետք է հանդես գար արգենտինահայ Դավիթ Նալբանդյանը, որը վնասվածքի պատճառով բավական ժամանակ խաղադաշտ դուրս չէր եկել: Սակայն Դավիթը չկարողացավ մասնակցել մրցաշարին: Նա ձգել է մկանը եւ վերականգնման համար կպահանջվի շուրջ 2 շաբաթ:

«Շատ եմ ափսոսում, որ չկարողացա վերադառնալ կորտ ու մասնակցել Օքլենդի մրցաշարին: Արդեն 8 ամիս թենիս չեմ խաղացել, ուստի նորմալ է, որ իրենց զգացնել են տալիս թեթեւ վնասվածքները: Չնայած այդ ամենին, լավատես եմ: Վստահ եմ, որ շատ շուտով կարող եմ լրիվ ուժերով խաղալ», նշել է Դավիթ Նալբանդյանը:

Տոգոյի հավաքականը որակազրկվեց

Հայտնի դարձավ, որ Տոգոյի հավաքականը չի մասնակցի Անգոլայում մեկնարկած ֆուտբոլի Աֆրիկայի գավաթի խաղարկությանը: Տոգոյի ֆուտբոլիստները մտադիր էին երկրում հայտարարված եռօրյա սգից հետո վերադառնալ Անգոլա եւ մասնակցել մրցաշարին: Երկրի ֆուտբոլի ֆեդերացիան դիմել էր մրցաշարի կազմակերպիչներին՝ խնդրելով հետաձգել Գանայի ընտրանու հետ մեկնարկային հանդիպումը: Սակայն Աֆրիկայի ֆուտբոլի կոնֆեդերացիան մերժել էր Տոգոյի խնդրանքը ու թիմի որ հավաքականը չէր ներկայացել անդրանիկ հանդիպմանը, որակազրկել էր տոգոցիներին: Այսպիսով, «Բ» խմբում մնացին երեք թիմեր՝ Կոտ դ' Իվուարը, Բուրկինա Ֆասոն ու Գանան:

Ի դեպ, «Կաբինդայի ազատագրման ճակատ» զինված խմբավորումն իր վրա է վերցրել Տոգոյի հավաքականի ավտոբուսի գնդակոծումը, որի հետեւանքով զոհվել էր 3, վիրավորվել՝ 7 մարդ: Ընդ որում խմբավորման ղեկավար Ռոդրիգես Մինգասը հայտարարել է, որ իրենք մտադիր էին գնդակոծել ոչ թե Տոգոյի հավաքականի ավտոբուսը, այլեւ ուղեկցող անգոլացի զինյալներին: Մինգասը նույնիսկ ներողություն է խնդրել Տոգոյի ժողովրդից ու ցավակցել է զոհվածների հարազատներին:

Ինչ վերաբերում է մրցաշարին, ապա նախնական փուլում մասնակիցները բաժանվել են 4 խմբի, որոնցում 2 լավագույնները պայքարը կշարունակեն քառորդ եզրափակիչում: Կոտ դ' Իվուարի եւ Բուրկինա Ֆասոյի հավաքականների մրցավեճում հաշիվը չբացվեց: Իսկ ահա Մալավիի ֆուտբոլիստները 3 անպատասխան գնդակ ուղարկեցին ալժիրցիների դարպասը:

Ռիվալդոն կարիերան կավարտի Բրազիլիայում

Բրազիլացի հանրահայտ ֆուտբոլիստ Ռիվալդոն մտադիր է «Բունեդկոռի» հետ պայմանագրի ժամկետի ավարտից հետո վերադառնալ հայրենիք: Դա տեղի կունենա երկու տարի անց: Չնայած նա համակրում է «Պալմեյրասին», որում ժամանակին հանդես գալիս միջազգային ճանաչման է հասել, սակայն ցանկանում է ելույթներն ավարտել «Մոժի-Միրիմ» թիմում: Հենց վերջինիս կազմում է նա հանդես եկել 1992-93-ին:

«Մտածում էի կարիերաս ավարտել «Պալմեյրասում», սակայն «Բունեդկոռի» հետ մինչեւ 2011-ը պայմանագիր կնքելով, դժվարացրի խնդիրս: Կարծում եմ, լավագույն տարբերակը «Մոժի-Միրիմն» է: Ես պայմանագիր ունեմ եւ շատ երջանիկ եմ ակումբում: Ցանկանում եմ մինչեւ վերջ կատարել պայմանագրային պարտավորություններս: Այն ժամանակ 39 տարեկան կլինեմ, ուստի հարկ կլինի վերադառնալ հայրենիք», նշել է Ռիվալդոն:

Բրազիլացին 1997-2002-ին խաղացել է «Բարսելոնում», որի կազմում 2 անգամ (1998, 1999-ին) Իսպանիայի չեմպիոն է հռչակվել: 1999-ին նա ճանաչվել է աշխարհի լավագույն ֆուտբոլիստ, իսկ 2002-ին Բրազիլիայի հավաքականի կազմում դարձել է աշխարհի չեմպիոն:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

AZG NEW PDF.qxd 1/12/2010 10:29 PM Page 1

«Սակարկություններ Ղարաբաղի շուրջը Թուրքիայում ատոմակայան կառուցելու դիմաց»

1-ին էջից

Պահանջներում Թուրքիայի հետեւողականությունը մեզ հիմք էր տվել ենթադրելու, որ Հայաստանի հետ «մերձեցման» գործընթացն սկզբնավորելու պարագայում ինքն էլ ընդառաջել է այդ ուժերին: Քանի որ Թուրքիան Եվրոմիության անդամ չէ, ընդամենը անդամակցության բանակցություններ վարող է, ուստի որոշ միջազգային ուժ թուրքական պահանջների հասցեատերերը Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներն ու Ռուսաստանն են:

Այսինքն՝ ղարաբաղյան հիմնահարցում «առաջընթաց» ապահովելու պահանջով Թուրքիան առաջին հերթին դիմում է ԱՄՆ-ին եւ Ռուսաստանին, որոնք այսպիսով դառնում են թուրքական ակնկալիքների միջնորդը, իհարկե, փոխադարձելով դրանք: Փոխադարձման առումով թերեւս հասկանալիորեն ԱՄՆ նախագահ Բարաք Օբամայի հետ Թուրքիայի վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի վերջին հանդիպումն էր, որը տեղի ունեցավ դեկտեմբերի 7-ին Սոչիում տանը:

Նախագահ Օբաման ի պատասխան հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորումը ղարաբաղյան հիմնահարցում առաջընթացով ապահովելու վարչապետ Էրդողանի փորձերին, ասել էր. «Եթե թուրքական խորհրդարանը չվավերացնի Հայաստանի հետ ստորագրված արձանագրությունները, ապա ԱՄՆ Կոնգրեսը կարող է ճանաչել Հայոց ցեղասպանությունը»:

Ինչո՞ւ էր ասել, որովհետեւ Էրդողանը հակադրվել էր Աֆղանստան հավելյալ թուրքական զորք ուղարկելու, ինչպես նաեւ Իրանի միջուկային ծրագրի հարցում ԱՄՆ-ի դիրքորոշումը պաշտպանելու Օբամայի պահանջներին: Թեեւ թուրքական մամուլը չի գրել, սակայն այս պայմաններում միանգամայն տրամաբանական էր, որ նախագահ Օբաման Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցում Հայաստանի վրա ճնշում գործադրելու Էրդողանի պահանջներին հակադրվեր Հայոց ցեղասպանության ճանաչման «սպառնալիքով», որքան էլ դա, որպես սակարկման դրսեւորում, անընդունելի լինի մեզ համար:

Ըստ երեւույթին, Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցը սակարկությունների առարկա է դարձել նաեւ Պուտին-Էրդողան հանդիպմանը: Ինչպես հայտնի է, հունվարի 12-ին Թուրքիայի վարչապետը երկօրյա պաշտոնական այցով մեկնել էր Մոսկվա: Ռուս պաշտոնակցի հետ նրա հանդիպմանը բազմաթիվ այլ խնդիրների թվում քննարկվել էր թուրքական ատոմակայանի կառուցումը ռուսական ընկերություններին պատվիրելու հարցը, միաժամանակ, թուրքական մամուլի տվյալներով, Անկարան Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցում ավելի ակտիվ դերակատարության սանձնում էր պահանջել Մոսկվայից:

Ղարաբաղյան հիմնահարցում Մոսկվայի ակտիվ դերակատարությունը, ըստ Անկարայի, ենթադրում է Հայաստանի վրա Ռուսաստանի ակտիվ ճնշումներով «առաջընթացի» ապահովումը Լեռնային Ղարաբաղում: Ինչ վերաբերում է թուրքական ատոմակայանին, եթե դրա կառուցման պատվերը ստանան ռուսական ընկերությունները, ապա Ռուսաստանը, որպես էներգիայի գլխավոր մատակարար, գերիշխող դիրքեր ձեռք կբերի Թուրքիայում, քանի որ ինքը միաժամանակ ապահովում է այդ երկրի բնական գազի պահանջարկի 63 տոկոսը, էներգետիկայի բնագավառում անհամեմատ կմեծանա Թուրքիայի կախվածությունը Ռուսաստանից, դա Իրանից հետո նաեւ Թուրքիայում Ռուսաստանին տվյալ ոլորտում կդարձնի մենաշնորհային երկիր, եւ Ռուսաստանի առջեւ կբացվեն երկարաժամկետ ազդեցության հաստատման լայն հեռանկարներ:

Ընդգծելով այս հանգամանքը, «Զամանի» հեղինակ Վեդաթ Գյուրբուզը թերթի հունվարի 12-ի համարում գրում է. «Հաշվի առնելով այս իրողությունը, Էրդողանի կառավարությունը չի ուզում ատոմակայանի հաղթաթուղթը հանձնել ռուսներին եւ, ենթադրությունների համաձայն, ատոմակայանի կառուցման դիմաց, Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցը ներառյալ, մի շարք հարցերի շուրջը սակարկություններ է ծավալում Ռուսաստանի հետ»:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔԲՅԱՆ

REA.am

Տեղեկատվության, գովազդի եւ հայտարարությունների կայք

Բացառիկ հնարավորություն՝ բոլորի համար

Նորաստեղծ www.rea.am (real estate of Armenia) ինտերնետային մասնագիտացված պորտալն իր տեսակի մեջ մի շարք առումներով բացառիկ է Հայաստանում:

1. Կայքն **ունի 4 բաժիններ՝** անշարժ գույք, շարժական գույք (ավտոմեքենա, կահույք, էլեկտրոնային ապրանքներ եւ այլն), աշխատաշուկա եւ ծառայություններ: Այսինքն, **մեկ մասնագիտացված կայքում կարելի է** տեղադրել եւ ծանոթանալ բոլոր այս 4 ոլորտների առաջարկի ու պահանջարկի մասին մասնավոր անձանց հայտարարություններին եւ կազմակերպությունների գովազդային առաջարկներին:

2. Կայքը **եռալեզու է (հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն)** եւ յուրաքանչյուր լեզվի էջն ունի իր առանձնահատկությունները:

3. Ձեր հայտարարություններն ու գովազդը **www.rea.am** կայքում անմիջապես հասանելի են դառնում **ավելի քան 300 հազար ինտերնետից օգտվողների համար Հայաստանում եւ միլիոնավոր ինտերնետից օգտվողների համար ամբողջ աշխարհում:**

4. Յուրաքանչյուրը Հայաստանում կամ **աշխարհի ցանկացած երկրից**, այցելելով **www.rea.am** ինտերնետային կայք, կստանա իրեն անհրաժեշտ տեղեկությունները մեր երկրում բնակարան գնելու կամ վարձակալելու, ավտոմեքենա վարձույթով վերցնելու, աշխատանքի շուկայի առաջարկի եւ պահանջարկի, տարբեր ծառայությունների եւ այլ առաջարկությունների մասին:

5. Պահանջվող տեղեկությունը հաշվված վայրկյանների ընթացքում գտնելու համար գործում են **որոնման եւ ընդլայնված որոնման հզոր համակարգերը:**

6. Տվյալների բազան անընդհատ **թարմացվում է:**

7. **www.rea.am** կայքի այցելուները կծանոթանան նաեւ բոլոր այս **4 ոլորտների** վերաբերյալ նորություններին, շուկաներում իրավիճակի վերլուծությանը, բազային տվյալներին, գործող ընկերություններին եւ բազմաթիվ այլ տեղեկությունների:

8. Հայտարարությունների եւ գովազդի համար գործում են **ամենացածր գները** Հայաստանում, իսկ երկարաժամկետ հայտարարությունների համար **ամենամեծ զեղչերը:**

Հայտարարություններն ընդունվում են
Մհեր Մկրտչյան փ. 10 հասցեում՝
աշխատանքային օրերին ժամը **10:00-18:00,**
շաբաթ-կիրակի օրերին ժամը **12:00-16:00,**
ինչպես նաեւ էլեկտրոնային եղանակով edram
համակարգի միջոցով:
Տեղեկությունների համար զանգահարել 56-36-57,
էլեկտրոնային հասցե՝ info@rea.am

ՕԱԵՈՒՅՈՒՄ

Հայտարարություն

«Էկո թիմ» ՍՊ Ընկերությունը, «Իստեյս Մենեջմենթ ընդ Ադմինիսթրեյշն Քամփնի» ՓԲ Ընկերությունը եւ Բնապահպանական փորձաքննության ՊՈԱԿ-ը համատեղ կազմակերպում են լսումներ սույն թվականի հունվարի 15-ին, ժամը 15:00-ին՝ Տաթեւի վանական համալիրի վերականգնման ծրագրի շրջանակներում ճոպանուղու կառուցման տարածքից հոսանքագծի տեղափոխման աշխատանքային նախագծի՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման վերաբերյալ: Նյութերին կարելի է ծանոթանալ Կոմիտաս 29 հասցեում կամ զանգահարելով **22-14- 85** հեռախոսահամարով:

ՀԱԿԱՀՐԴԵՀԱՅԻՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒՄԸ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ է

«Հայաստանի հրեջ անվանգության մասնագիտացված ծառայություններ» իրավաբանական անձանց միությունը հայտնում է , որ հրդեհներ են առաջանում նաեւ ծխնելույզների տեղադրման տեխնիկական խախտումների հետեւանքով: Հակահրդեհային պահանջների համաձայն՝ ծխնելույզները պետք է լինեն ջերմամեկուսացված: Սակայն դրանք տեղադրված են տանիքի տակ, մեսաղից են, ծխնելույզից դուրս եկող կայծերն ընկնում են տանիք, շփվում փայտյա մասերին եւ առաջացնում են կրակ:

«Հայաստանի հրեջ անվանգության մասնագիտացված ծառայություններ» իրավաբանական անձանց միությունը կենցաղում բնական գազի սարքավորումների անվանգ օգտագործման համար նոպատակահարմարության տեսակետից հայտնում է գազ սպառողներին կենցաղային գազի, սարքերի շահագործման ընթացքում պետք է սուգել ծխնելույզի քարշի առկայությունը:

Ծխաօդափոխության ուղիների անկախ կոնստրուկցիայի մարքման ժամանակ անհրաժեշտ է սուգել խցանումների բացակայությունը, դրանց հերմետիկությունը եւ մեկուսացումը, հրկիզվող կոնստրուկցիաների պահպանվող մասի առկայությունը եւ ճշտությունը, նորմալ քարշի առկայությունը, գլխամասին պատշաճվող հարմարանքը՝ քամիներից ու անձրեւներից դուրս հանելը, հորիզոնական ծխնելույզների միացումը գազի պարագաներին: Ծխաօդափոխության ուղիների մարքումը նոպատակահարմար է իրականացվի մասնագիտացված կազմակերպության ծխնելույզագործների միջոցով: Բազմաբնակարան շենքերում եւ առանձնատներում ծխատար եւ օդափոխության ուղիների մարքման աշխատանքները պետք է կատարվեն անմիջապես բաժանորդի ներկայությամբ, քաղաքացիական պայմանագրի առկայությամբ: Ցանկացած գազի սարքավորումների ծխնելույզներում քարշի խանգարումը հայտնաբերելիս, դրանք ենթակա են անմիջապես սուգման ու մարքման:

Ներտնային գազի համակարգի շահագործումը հուսալի եւ անվանգ օգտագործելու համար անհրաժեշտ է պահպանել մի շարք պահանջներ.

- Օգտվել միայն գործարանային արտադրության եւ ավտոմատ սարքերով հագեցված կենցաղային գազասարքերից:
- Գազասարքերը օգտագործել սարքին վիճակում գտնվող ծխաօդատար ուղիների առկայության պայմաններում:
- Ջեռուցման սարքերից եւ ջրատաքացուցիչներից օգտվել ծխաօդատար ուղիների քարշը պարտադիր սուգելուց հետո:

ԱՐԳԵԼՎՈՒՄ Է՝

- Ինքնաշեն գազասարքերի օգտագործումը:
- Առանց հսկողության թողնել գազասարքերը:
- Օգտվել ջրատաքացուցիչներից ուժեղ քամու ժամանակ:
- Օդափոխության նոպատակով նախատեսված ուղիները որպես ծխատար օգտագործել:
- Ծխատարների եւ գազասարքերի ինքնակամ տեղափոխում:
- Նախագծերից շեղումներ:

Գազի սարքերի, ծխնելույզների մարքման ու վերանորոգման աշխատանքների ժամանակ քաղաքացիները, քաղաքացիաիրավական պայմանագրի համաձայն, կամավոր ցանկությամբ կարող են դիմել «Հայաստանի հրեջ անվանգության մասնագիտացված ծառայություններ» իրավաբանական անձանց միությունում անդամագրված տնտեսական ընկերությունների մասնագիտացված կազմին:

Հարգելի քաղաքացիներ, հոդվածը ընթերցելիս այն ընկալել որպես նոպատակահարմարության տեսանկյուն:

«Հայաստանի հրեջ անվանգության մասնագիտացված ծառայություններ» իրավաբանական անձանց միության խորհուրդ
Ոչ պաշտոնական հրապարակում

ՀՀ կենտրոնական բանկը տեղեկացնում է, որ արժութային շուկայում ձեւավորվել են հետեւյալ արտարժույթների միջին փոխարժեքները. 12.01.2010 թ.

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Միջին փոխարժեք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	378.08
EUR	1	ԵՎՐՈ	547.84
RUR	1	Ռուս. ռուբլի	12.87
GEL	1	Վրաց. լարի	222.32

Հայտարարություն

Սույն թվականի հունվարի 14-ին, ժամը 12:00-ին «ԳՐԱՆԴ ՔԵՆԴԻ» ՀԿ ՀՁ ՍՊԸ «Բնապահպանական փորձաքննություն» ՊՈԱԿ-ը կազմակերպում է հասարակական լսումներ ՀՀ ք. Երեւանում ԳՐԱՆԴ ՔԵՆԴԻ ընկերությանը պատկանող գործող եւ նախատեսվող արտադրամասերի եւ տեղամասերի վերակառուցման եւ տեխնիկական վերազինման արդյունքում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության վերաբերյալ: Նախագծային փաստաթղթերին կարելի է ծանոթանալ Ք.Երեւան Կոմիտաս 29 հասցեում: Հեռ. 22-15-68

WWW.AZG.AM

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատուական գործունեութիւն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետութեան 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրուած՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Յակոբ Աւետիսեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրուած է տպագրութեան՝ 12.01.2010, գինը՝ 100 դրամ, տպագրւում է «Նոյեան Տապան» ՍՊԸ տպարանում՝ Իսահակեան 28: